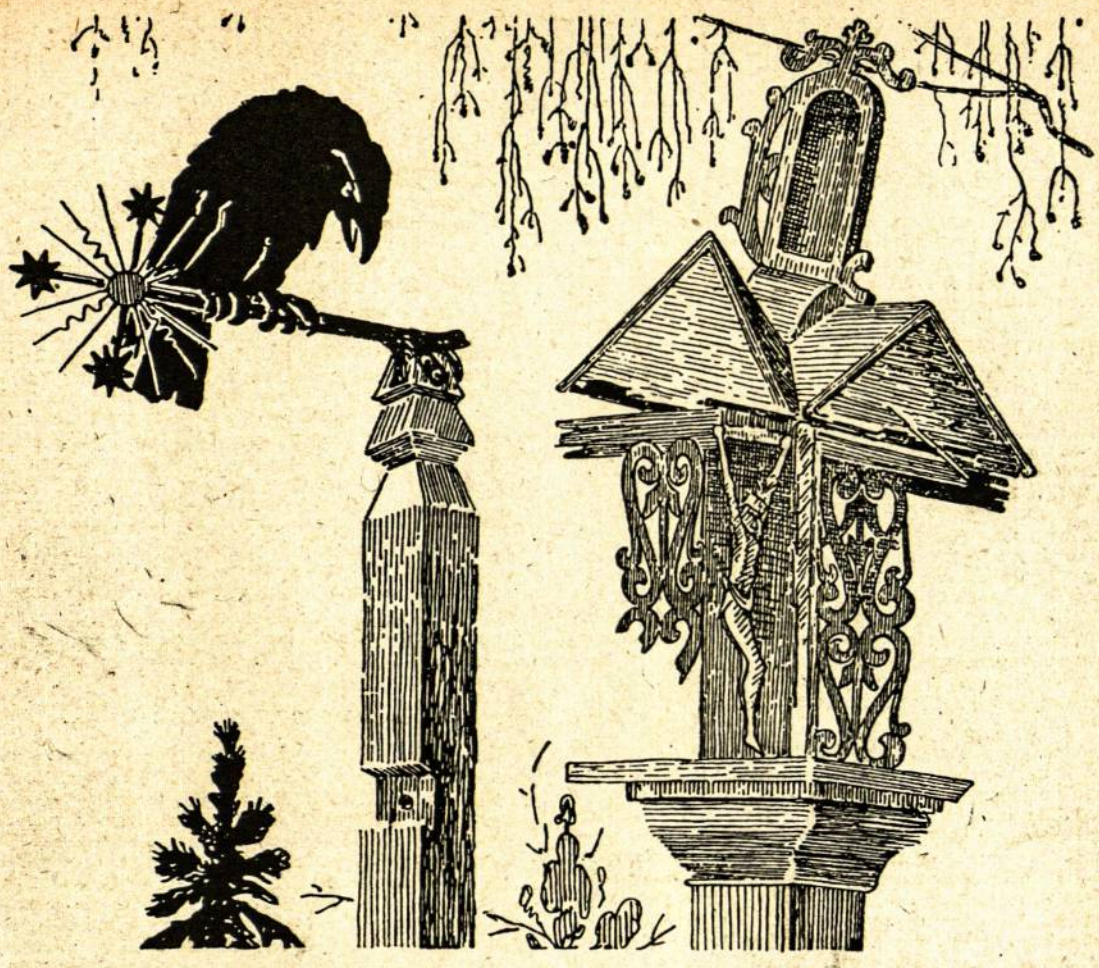

Naujasis Gyvenimas

3
NUMERIS

ŠIAME NUMERYJE: BAGDANAVIČIUS, Žmonijos organizavimas. RAMŪNAS, Egzistencijalizmas. BAJERČIUS, Religiniai santykiai Klaipėdos krašte. *** Įspėjimo ženklai. NAUMIESTIŠKIS. Į svečius pas užjūrio lietuvius. MILAŠIUS, Neturtas JONIKAS, Benamio malda. BIELIAUSKAS, Jeigu Kristus vėl ateitų.

ŽMONIJOS ORGANIZAVIMAS

KUN. V. BAGDANAVIČIUS

1. ORGANIZACINĖ KRIZĖ

Šiais laikais pasaulis pergyvena organizacinį persitvarkymą. Karas sugriovė daug visuomeninių organizmų, o dabar reikia juos vėl atstatyti ar į jų vietą kitus sukurti. Tačiau pastaraisiais laikais žmogus pradeda jausti kažkokį nepasitenkinimą organizacijomis apskritai. Į organizacijas tiek valstybines, tiek ekonomines ir net idėjines jis kartais pradeda žiūrėti net kaip į savo priešą. Būdinga yra šiuo atveju G. K. Chestertono, trumpai prieš karą mirusio, žymaus anglų katalikų rašytojo, pažiūra. Jis sako: kodėl šiais laikais kyla pasauliniai karai? Ar dėl to, kad karo konfliktas yra tarptautinio — pasaulinio masto? Ar dėl to kyla karai, kad pav., kiekvienas Anglijos ar Amerikos žmogus yra susipykęs su kiekvienu Vokietijos ar Italijos žmogumi? Visai ne! Karas vyksta ne dėl to, kad konfliktas yra visuotinis, bet dėl to kad žmonių pavergimo priemonės yra visuotinės. Bendras priverstinis lavinimas, visuotinė karo tarnyba, spauda ir radijas suformuoja visuomenės pažiūras ir ją pačią valdo. Chestertonas po Bernard Show yra laikomas antru Anglijos paradoksininku. Taip ir šis jo paradoksas sušiaušia mums plaukus savo keistumu. Mes pripratę organizacijose matyti visuomenės geradarius, o jis mums jas atvaizduoja, kaip jos pavergėjas. Tačiau savo groteskišku išsireiškimu jis verčia mus susimąstyti apie organizacijų prasmę ir jų uždavinius.

Iš tiesų, nepaisant visų gėrybių, kurių teikia organizacija, ji nėra ir be blogybių. Sutelkdama žmones į vieną organizmą kokiam nors bendram tikslui siekti ji daugiau ar mažiau suvaržo žmogaus laisvę. Į valstybę pav. kartais žiūrima tik kaip į žmogaus valdymą policinėmis priemonėmis. Daugelyje valstybių pastaraisiais laikais visiškai atvirai buvo skelbiama kad valstybė neprivalo paisyti pavienio žmogaus. Praktiškai tokio nepaisymo atskiro asmens yra buvę pasaulyje pakankamai daug visada, tačiau pastaraisiais laikais nauja yra tai, jog buvo norima tas nepaisymas asmens teisių pagrįsti moksliškai ir padaryti „žmogaus teise". Dėl to netenka perdaug stebėtis, kad žmogus šiandien su tam tikru atsargumu ir nepasitikėjimu žiūri netik į politinės bei ekonomines, bet net į idėjines organizacijas. Jis, vertindamas organizuoto gyvenimo naudą, tačiau nori išlikti pats substancialiai nepažeistas. Tarpkario laikotarpio valstybinis gyvenimas Europoje duoda pagrindo toli einantiems įtarinėjimams. Su kokiu dideliu entuziazmu po pirmojo karo buvo kuriamos tautinės valstybės, ir kiek daug vilčių į jas buvo sudėta, o tačiau jose visose atsirado nemaža pavojų ir planingų pasikėsinimų prieš atskirą asmenį. Viso pasaulio darbininkija buvo sudėjusi dideles savo viltis į idealią darbininkų valstybę, iš kurios tikėjosi vispusiškos laimės užtikrinimo, bet tapo ne tik apvilta, bet ir nuskriausta. Tarpkario laikotarpyje visur atsirado stiprių bandymų žmogų pavergti valstybės naudai. Štai dėl to dabar, prieš organizuojant naujus valstybinius ir visuomeninius organizmus žmonės nori išsiaiškinti asmens ir organizuotos visuomenės tarpusavio priklausomybės klausimą. Žmogus po šio karo jau nėra toks šimtaprocentinis socialistas t. y. bendruomeninio gyvenimo garbintojas, koks jis buvo po pereito karo.

Tačiau ne tik dėl to kyla organizacinė krizė, kad valstybė dažnai nori pavergti žmogų, kad ji tampa, kitaip sakant, perdaug galinga. Organizacinė krizė kyla ir dėl visai priešingos priežasties, būtent, kad valstybės, tokia, kokias mes jas iki šiol Europoje turėjome, pasirodė per silpna savo uždaviniams atlikti. Ji neįstengia apimti visų mūsų turtingo gyvenimo sričių ir joms vadovauti. Ji neįstengia atlikti net tų uždavinių, kurie visai teisėtai jai priklauso, būtent: garantuoti mūsų saugumo. Tikrovė parodė, kad mes negalime į ją sudėti visų savo vilčių, joje matyti paskutinę ir visuotinę mūsų egzistencijos garantiją, žodžiu: ją suabsoliutinti. Valstybinė organizacija, pasirodo, yra ribotas dydis. Ir šie sukrėtimų laikai mums kaip tik tą jos ribotumą žiauriais gyvenimo faktais įrodo. Būtų netikslu skubintis tas pamokas kuo greičiausiai užmiršti ar jų visai nematyti.

Dėl to nenustabu, kad šių laikų žmogus jaučia tam tikro atsargumo kalbant apie organizacijas, jis į kiekvieną organizaciją žiūri truputį skeptiškai. Tai kyla iš jo skaudžios patirties: visų pirma kad kiekviena organizacija yra linkusi per toli praplėsti savo teises ir antra, kad kiekviena organizacija duoda mažiau negu iš jos tikimasi.

Kalbant apie Bažnyčios organizaciją, kuri nauja Mistinio Kristaus Kūno koncepcija įgyja naujo orumo, naujo tvirtumo, kyla taip pat susirūpinimas, ar žiūrint į žmogų kaip į Mistinio Kristaus Kūno narį nenukentės atskirų jo narių vertė ir autonomiškumas. Ar pabrėžiant žmonijos vienybę Kristuje nebus pavergiamas pavienis žmogus? Ar Bažnyčia, paskelbdama šią dogmą neina tuo pačiu organizacinio absoliutizmo keliu, kuriuo yra nuėję daugelis valstybių?

Šitas klausimas skatina mus dar kartą grįžti prie popiežiaus Pijaus XII enciklikos ir ten jieškoti į jį atsakymo.

2. ASMENS VERTINGUMAS

Norint suprasti Bažnyčios mokslą apie asmenį ir bendruomenę tenka visų pirma pastebėti, kad asmuo čia yra laikomas aukščiausiu gėriu iš visų sukurtų gėrių. Nei pasaulis su visomis savo gėrybėmis, nei žmonių sukurta kultūra nėra aukščiau už asmenį. Asmuo yra Dievo atvaizdas ir panašumas; asmenų gelbėti Kristus atėjo pasaulin, asmenims išlaisvinti yra įsteigta ir Bažnyčia. Asmenys įvairius darbus gali atlikti, į įvairius susigrupavimus gali jie susiorganizuoti, įvairiomis visuomeninėmis idėjomis jie gali persiimt, bet niekad nei tie jų padariniai nei jų organizacijos, nei jų visuomeninės idėjos netaps kaž kas vertingesnio negu jie patys. Kai žmonės pradeda branginti savo darbus, savo organizacijas, ar savo visuomenines idėjas labiau negu save, jie lenkiasi stabams, kuriems neturi pareigos lenktis. Štai dėl ko Pijus XI 1937 metais galėjo pasakyti šiuos žodžius, kuriuos Pijus XII savo konsistorijos kalboje pakartojo 1945 metais birželio 2 d.

„Kas laiko rasę, ar tautą, ar valstybę, ar valstybės formą, ar valdžios laikytojus, ar kitas bendruomeninės žmonių organizacijos vertybes aukščiausia viso ko norma, net aukščiau religinių vertybių ir jas stabmeldiškai sudievina, tas iškreipia ir gadina Dievo sukurtą ir jo įsakytą daiktų tvarką" (AAS 1937).

Visi žmonių susiorganizavimai, visi jų užsiėmimai bei darbai ir vedamosios tų susiorganizavimų bei darbų idėjos turi savo atitinkamą vertę, bet jie nėra aukčiausios žmonijos vertybės. Taip kaip menininkas yra aukščiau vertintinas už jo kūrinį, taip ir žmogus yra aukščiau to, ką jis suorganizuoja, ar kap jis susitvarko savo santykius su kitais.

Dievo įvesta ir įsakyta daiktų tvarka yra aukščiau visko. Jeigu jau žmogaus prigimtis yra linkusi ką garbinti, tai jis turi pareigą pažinti tikrąjį garbinimo objektą, o nesilenkti prieš savo paties padarinius. Jis turi jieškoti tikros, pilnutinės tiesos, ją mylėti, ją geriau pažinti, ją garbinti.

Nors susiorganizuodamas žmogus tampa daugiau negu pavienis; nors organizacija padeda išsiskleisti žmogaus jėgoms ir jo asmenybei, tačiau organizacija neatstoja žmogaus; vistiek reikia gyvų tikrų žmonių, norint sukurti organizaciją.

3. ASMUO BAŽNYČIOJE

Bažnyčia ir kaip organizacija ir kaip mistinis žmogaus ryšys su Dievu, remiasi taip pat asmeniu. Bažnyčia yra įsteigta žmonėms. „Jis Bažnyčios kūną taip sudarė, ir dieviška Dvasia jį persunkė tuo tikslu, kad ji neštų ir užtikrintų amžinąją laimę nemirtingoms sieloms, pagal Apaštalo žodžius: Viskas priklauso jums, jūs priklausote Kristui, o Kristus — Dievui. Būtent, kaip Bažnyčia yra įsteigta tikinčiųjų gerovai, taip ji turi tikslą pagarbinti Dievą, ir tą kurį jis yra siuntęs — Kristų."*

Vadinasi ne tik valstybės santykius aiškindama Bažnyčia gina asmenį nuo visuomenės pavergimo. Ir Bažnyčios santykiuose asmuo nenustoja savo natūralaus prakilnumo. Ir Bažnyčia, kaip draugija yra įsteigta žmonėms. Ne žmonės yra leisti tam, kad Bažnyčiai tarnautų, bet Bažnyčia ateina tarnauti žmonėms. Bažnyčia yra tikinčiųjų gerovei, sako šv. Tėvas. Viskas priklauso jums, sako Apaštalas, ir jūs nepriklausote niekam žemesniam, kaip tik Kristui ir Dievui.

Glaudus ryšys, kuriuo yra susieti tikintieji su Kristumi ir tarp savęs visai nepanaikina savaimingos asmenų vertės ir reikšmės. Mistiniame Kristaus organizme, šiuo atžvilgiu yra ne taip, kaip fiziniame organizme. Fiziniame organizme kūno nariai neturi reikšmės atskirai paimti, jie gyvena tik bendrą kūno gyvenimą. Jų vertė atsiranda tik visumon įjungta. Mistiniame Kristaus Kūne kiekvienas narys turi savitą gyvenimą, ir viso organizmo gyvenimas yra jam palenktas. „Kiekvienas draugijinis žmonių junginys, sako šv. Tėvas, žiūrint jo galutinio tikslo bei naudos, yra nukreiptas visų gerovei, bet kartu ir kiekvieno atskiro nario gerovei, nes juk tie nariai yra asmenys." Asmuo Dievo kūrybos vainikas. Jis yra sukurtas į Dievo paveikslą ir panašumą. Jis pats yra savo rūšies kūrėjas, jis yra laisvas; jis pagaliau yra amžinas ta prasme, kad neturi pabaigos. Jis pradėda gyventi žemėje, bet nebaigia gyventi nei danguje. Štai dėl ko šis žmogus yra aukščiau organizacijų; organizacijos praeis, o žmogus liks. Štai dėl ko šv. Tėvas gina jį nuo visokios organizacinės vergijos. Ir Bažnyčia, kuri yra apdovanota tokiomis nuostabiomis Dievo dovanomis yra jam, t. y. žmogui, o ne žmogus Bažnyčiai. Kovojanti žemės Bažnyčia pasibaigs kai pasibaigs žemės kovos ir prasidės daugaus laimė, žmogus tačiau nepasibaigs.

Žmogiško asmens reikšmę ryškiai iškelia prieš porą metų München'e miręs žymus vokiečių žurnalistas ir filozofas Theodor Haecker. Jis sako, kad „didžiausia būtis, ir aukščiausias gėris šiame sukurtajame pasaulyje yra asmuo" (32 p.). Ir visa pasaulio istorija ir visi įvykiai yra ne kam kitam, kaip tik žmogui, jo vedimui išganyman. „Visokia kitokia istorija, sako jis, vyksta pavienės šventos sielos istorijos dėlei . . ." — „Visokie įvykiai absoliučia prasme paimti vyksta Dievo garbei, bet paskutine žemiška prasme paėmus, jie vyksta dėl asmenų išganymo, būtent kad jie galėtų regėti Dievą veidas į veidą . . . . Ištisų tautų laimės ir nelaimės kare ir taikoje yra subordinuotos asmenų išganymui, kurių bendruomenė yra Dievo karalystė" (33 psl.).

Šie Haeckerio žodžiai mums padeda suprasti kodėl šv. Tėvas taip griežtai pasisako prieš benduomeninių vertybių suabsoliutinimą ir prieš tautos ar valstybės, ar kitos bendruomeninės vertybės laikymą aukščiausia viso ko norma. Tačiau ne tik pasaulinės organizacijos turi žinoti savo ribas. Bažnyčia taip pat neturi teisės pavergti žmogaus. Ji yra įsteigta tikinčiųjų gerovei, o ne priešingai.

Ši enciklika duoda teisės kiekvienam asmeniui ginti savo nepriklausomybę nuo bendruomeninio išnaudojimo, vistiek ar iš pasaulinės ar iš religinės organizacijos pusės prieš asmens nepriklausomybę būtų kėsinamasi.

4. ŽMONIJOS ORGANIZACIJOS PAGRINDAI

Keliant šias mintis visiškai neturima tikslo pasisakyti prieš organizacijų vertę ir reikšmę žmonijos gyvenime. Organizacija yra būtina tol, kol žmogus gyvena žemėje. Organizacinis sąjudis nėra nustojęs savo prasmės bei aktualumo ir šiandien. Pasaulis dar nėra baigęs savo organizavimosi vyksmo. Jis savo organizavimosi vyksmą yra jau pradėjęs bet jo dar neužbaigęs. Žmonijos organizavimosi vyksme galima pastebėti tam tikrą laipsniavimą. Lengviausiai paprastai susiorganizuoja šeima, nes pati prigimtis čia mus skatina. Palyginti nesunkiai susiorganizuoja ekonominės ir idėjinės organizacijos. Ką jungia bendras interesas, ar bendros idėjos, tie nesunkiai savo eilėse susitvarko. Kiek sunkiau susiorganizuoja tauta. Čia jau reikia tam tikro aukščio tautinės sąmonės. Bet dar sunkiau organizuojasi tarp savęs tautos, t. y. visas pasaulis. Jo nejungia nei bendros idėjos, nei tautinis jausmas. Dėl to mes, kaip žmonija galima sakyti, dar neturime vykusių bandymų suorganizuoti pasaulį. Nors tokių bandymų visuomet buvo. Romos imperija savo laikais tai bandė padaryti. Viduramžiais šią mintį bandė įgyvendinti šv. Romos imperatoriai. Į Anglios imperijos sistemą vėliau galima žiūrėti, kaip į vieną iš bandymų suorganizuoti pasaulį. Vėliau to uždavinio ėmėsi Tautų Sąjunga, o dabar JTO.

Sunkumai suorganizuoti pasaulį kyla iš to, kad žmonėse dar nėra pabudusi tarptautinė sąmonė. Taip, kaip sunku suorganizuoti tautą tol, kol ji neturi tautinės sąmonės. Tarptautinė žmonijos sąmonė bręsta labai vėlai.

Žmogus paprastai nesunkiai įsisąmonina pareigas savo šeimos nariams, savo idėjos ar biznio draugams, savo tautiečiams. Mes žmogų sutinkame, ar kaip brolį, ar kaip draugą, ar kaip kompanijoną, ar kaip tautietį. Šitie pažyminiai nustato mūsų santykį su žmogumi. Tačiau brolis yra daugiau negu brolis — jis yra žmogus. Tautietis yra daugiau negu tautietis — jis yra žmogus. Ir svetimtautis yra žmogus. Ir priešas yra žmogus . . . Ne pažyminys, bet pažymimasis žodis turėtų duoti toną pagrindiniams mūsų santykiams su žmonėmis. Ar mūsų sutiktas žmogus yra turtingas ar ne, gabus ar ne, laimingas ar ne, bet jis yra žmogus, bendros su mumis prigimties ir tas turi duoti pagrindinį toną mūsų santykiams, o tik paskui turi eiti įvairūs pažyminių sukeliami niuansai.

Enciklika apie Mistinį Kristaus Kūną mus moko žiūrėti į žmogų ne pagal tai kokios jis yra tautos, ar kokių pažiūrų, bet įvertinti žmogų apskritai. Ji mus moko pažinti mūsų pareigas visai žmonijai. Šv. Tėvas čia išeina net plačiau, negu siekia Bažnyčios ribos ir iškelia tą ryšį, kuris jungia visą žmoniją. „Žinoma, sako jis, Kristaus Sužadėtinė yra tik viena, būtent Bažnyčia. Bet dieviškojo Sužadėtinio meilė yra tokia plati, kad ji nei vieno neišskiria ir vienoje sužadėtinėje apima visą žmoniją . . . mes privalome ir į tuos žmones kūno atžvilgiu žiūrėti kaip į Kristaus brolius, kurie ir nėra kartu su mumis Bažnytiniame kūne susijungę, nes ir jie yra pašaukti tam pačiam išganymui, kaip ir mes."

Bažnyčios įtaka taigi ima plačiau negu jos ribos. Ir šitas Bažnyčios platumas nėra jos atsitiktinis bruožas, bet esminė jos žymė. Ji yra visuotinė, t. y. katališka. Į kitą žmogų mes turime žiūrėti kaip į brolį Kristuje net tada, kai jis nėra vienos su mumis Bažnyčios išpažinėjas.

5. TAUTOS UŽDAVINIAI

Rūpindamiesi savo tautinės organizacijos atstatymu, kuri taip skaudžiai tapo šio karo pažeista, mes turime eiti į šį darbą su visu šios problemos platumo supratimu. Būtų negera užsimerkti prieš kai kurias problemas ir laikyti jas nesančiomis. Atrodo, kad sunki tremtis, kuri mums yra tekusi, turi tikslo neleisti mums pamesti iš akių kai kuriuos žmonijos organizacijos pagrindus. Ji atrodo nori mums pasakyti, kad mes, nors gyvename savo tautoje — net ir čia tremtyje būdami — bet mes gyvename ir pasaulyje. Tremtis mums kasdien žiauriais gyvenimo faktais kalba, kiek daug mes priklausome nuo kitų žmonių ir kad nuo to, kokie yra tie žmonės, priklauso ir mūsų bei mūsų tautos likimas. Tremtis pažadina mumyse žmonijos nario sąmonę. Nors šita sąmonė iš karto mus išgąsdina ir prislegia, bet pasikeitus aplinkybėms ir nuotaikoms ir jai galėtų netrukti didelio žavumo.

Žmonijos solidarumo sąmonė yra nauja idėja, iškilusi iš antrojo pasaulinio karo kančių. Kaip po pirmojo karo vi-

*) Encikl. apie Mistinį Kristaus Kūną.

Egzistencijalizmas

DR. ANT. RAMŪNAS

„Jūs nužudėte Dievą, bet jūs dar nežinote, kokias marias jūs išsėmėte, kokią žemę nuo saulės nukabinote, tik kad nenukristume mes dabar visi į nieką, į bedugnį nieką . . . Dar viskas tik artėja, dar nepasiekė jūsų ausų . . ." Nietsche.

I.

1. Egzistencijalizmas kaip dabarties apraiška. 2. — Pirmieji užsimojimai visapusiškai vertinti egzistencijalizmą. 3. — Egzistencijalizmo esminės žymės bei sąstatininiai elementai. 4. Egzistencijalizmo aptartis.

Kas šiandien nėra girdėjęs apie egzistencijalizmą? Apie jį rašo ir filosofai ir teologai ir meno bei literatūros atstovai. Vargu kuris kitas žodis bei šūkis yra sujungęs po viena vėliava tiek šalininkų, priklausančių įvairioms, dažnai visai priešingoms, pasaulėžiūroms. „Pradedant radikalaus ateizmo atstovais ir baigiant krikščionimis, galima sakyti ir įrodinėti esant egzistencijalistu. Kaip tatai yra galima, ir kas yra šis pastatytas Babelio bokštas, kur galime susišnekėti su pagalba vienui vieno žodžio, prisitaikančio ne tik prie minties ir gyvenimo įvairybių, bet ir prie — formalių prieštaravimų?' — klausia prancūzų filosofas Maurice Blondel [1]). Kaip kiekviena nauja apraiška, taip ir egzistencijalizmas yra susilaukęs puolimų. Neretai argumentai nukreipti ad hominem. Taip, pavyzdžiui, Kurt Hiller, kalbėdamas apie egzistencializmą, eina taip toli, jog štai kaip apibudina vieną iš žinomų jo atstovų — prof. Martin Heideggerį: „Jis pasižymi tuo, kad savo galvoje vietoje smegenų nešioja metafizinį žiedkopūstį" [2]). Arba vėl, antai Bernhard Frizell, ėmęsis uždavinio Amerikos žurnalo „Life" skiltyse nagrinėti šią XX amžiaus apraišką, užuot iš esmės kalbėjęs apie patį dalyką, aprašo Jean-Paul Sartre, prancūzų ateistinių egzistencijalistų vadovo, jo draugų ir jo mokinės Simone de Beauvoir privatinį gyvenimą naktiniame Paryžiuje. Laikraščių bei žurnalų skiltys neretai šiandien išmargintos pačiom keisčiausiom, visų dėmesį atkreipiančiom straipsnių antraštėm kaip štai: „Jean-Paul Sartre arba skandalingas rašytojas" [3]). Alexander Lejtis rašo apie J. P. Sartre filosofiją ir savo straipsniui duoda antraštę: „Die Philosophie auf allen vieren" [4]). Net ir toks kaip E. Mounier, personalizmo sąjudžio Prancūzijoje galva, patiekęs esmingą ir objektyvią studiją egzistencijalizmo klausimais, žurnalo „Esprit" redaktorius, šitaip atsiliepia apie J. P. Sartre egzistencijalizmą: „Sartro pasaulis tai paranoiko pasaulis. Žmogus, taip kaip jį Sartre atvaizduoja, žiūri į pasaulį, tarsi kad jis prieš jį būtų atsikreipęs, jam grąsintų ir būtų pasirengęs jį praryti". Alfred Delp S. J, egzistencijalizmą charakterizuoja kaip „teologiją be Dievo", kaip „teologiją", kur visagalio Dievo vietą užima „bejėgis niekis".

Egzistencijalizmas — ta žmogaus vienišybės, niekybės, beprasmybės, tragiškumo, antologinės baimės, rūpesčio, nihilizmo, gyvenimo koktumo (la nausee) filosofija — ne vienam atrodo šiandien kaip šių dienų žmogaus dvasinio bankroto bei nuosmukio išraiška. Niekam šiandien nėra paslaptis, kad egzistencijalizmas, ypač Prancūzijos sostinėj, turi labai didelį pasisekimą ir įgijo daug pasekėjų. Lotynų kvartalo kavinės, kur susirenka egzistencijalistai, tapo savotišku dėmesio centru ne tik intelektualams, estetams, literatams, bet ir platesnei publikai. Jeigu įvyksta kokia nors paskaita ar diskusijos egzistencijalizmo klausimu, rytojaus dienos laikraščiai aprašo tatai pirmuose puslapiuose kaip kokį įvykį. Pasak to paties Bernhard Frizell, pastarojo meto diskusijos, vykstančios lotynų kvartale, ėmė sutraukti tokias dideles mases žmonių, jog laikraščiai pradėjo šauktis policijos, gaisrininkų ir Raudonojo Kryžiaus . . . Prancūziško egzistencijalizmo, Sartro propaguojamo, banga persimetė ypač į Italiją. Kaip prof. A. Keller ir E. Mounier pastebi, esama žymių, kad net ir tokioj Amerikoje, toj pragmatizmo, praktiško biznio šalyje, egzistencijalizmas pradeda rodyti pirmuosius savo daigus. Ir čia kalbama šiandien apie J. P. Sartre ir A. Camus, kurie ne taip seniai yra išvažinėję Ameriką, skaitydami paskaitų apie egzistencijalizmą pačiose kultūrinėse amerikonizmo tvirtovėse kaip: Harvard, Jale, Princeton universitetai. Atrodo, kad ir Amerikoje bei užatlantiniame pasaulyje pamažu vyksta tam tikras dvasinis lūžis, kuris mažiau ar daugiau ruošia dirvą naujiems vėjams, papūtusiams iš Europos žemyno. Tatai ypač pasakytina apie literatūrą, kuri, labiau negu bet kuri kita kultūrinio gyvenimo apraiška, atspindina laiko dvasią ir yra geriausias gyvenimo rodiklis. Šalia amerikiečių literatūros naturalizmo šulų — Jack London, Theodor Dreiser, Upton Sinclair, Sinclair Lewis, Ernest Hemingway, John dos Passos, Erskine James T. Farrell, John Steinbeck, — kurių kūriniuose jaučiama bijologinio evoliucijonizmo bei natūralizmo atstovų, kaip Darwin, Spencer, Balzac, Flaubert, Zola įtaka ir kurie todėl susilaukė ypatingai gero pasisekimo Sovietų Sąjungoje, — iškyla ištisa eilė naujų figūrų:

[1]) M. Blondel, Existentialisma. Nouvelles de France. 20/21. VIII. 1947 Nr. 554.

[2]) K. Hiller, Die geistigen Grundlagen eines schöpferischen Deutschlands der Zukunft. Hamburg und Stuttgart 1947. 22p.

[3]) Maurice Merliau. — Ponty, Jean — Paul Sartre ou un auteur scandaleux. Le Figaro Litteraire. 6. XII. 1947.

[4]) A. Lejtis, Neue Welt, 2. Jahrg. Juni 1947. 59—72 p.

---

sus buvo užkrėtusi vienoj ar kitoj formoj socializmo idėja, taip dabar kyla pasaulinio solidarumo idėja. Vistiek, ar žiūrėsime į politikų kalbas ar į religininkų suvažiavimus visur ją išvysime. Popiežius savo N. Metų kalboje šitą pasaulio problemų nedalumą laiko tokia idėja, kuri yra užvaldžiusi visas partijas. Ir jis pats žada viską daryti, kad tos visuotinio solidarumo sąmonės įtakingieji asmenys neprarastų.

Į pasaulinio solidarumo sąmonę mums nėra reikalo žiūrėti, kaip į tautinio gyvenimo priešingybę, ir kaip į kokį viską niveliuojantį internacionalizmą. Tarptautinė sąmonė yra greičiau bendro žmonijos išganymo sąmonė. Ji remiasi tuo faktu, kad kiekvienas žmogus man yra artimas. Gal būt, kad dar tik artinasi laikai, kada mes suprasime pilną Kristaus palyginimo prasmę apie gailestingąjį Samarijietį.

Kai mes šioje visuotinėje žmogaus vertingumo šviesoje pažvelgsime į savo tautos ir valstybės uždavinius, jie mums taip pat atrodys kiek kitaip. Pirmiausia, pažiūra, kuri valstybę laiko aukščiau už žmogų ir be žmoniškumo atodairos verčia jį jai tarnauti, mums tuojaus pasirodys, kaip kažkokia žmonijos užtvanka, kur žmogus yra perdirbinėjamas ir iškreipiamas. Jeigu mūsų valstybės uždaviniu bus pilnutinis žmogus, mes viską darysime, kad atsirastų reikalingos sąlygos ugdytis ir reikštis tokiam žmogui, ir tokiu būdu mes svariu įnašu prisidėsime prie pasaulio gerovės ir jo išlaisvinimo.

Edith Wharton, Ellen Glasgow, Willa Cather, Scott Fitzgerald, Sherwood Anderson, William Faulkner, Katherine Anne Porter, Carson Mc Culler, Djuna Barner, Henry Miller etc. etc. etc. Balzac, Flaubert, Zola Thomes Hardy, Arnold, Bennet, H. G. Wells įtaką čia pamažu pavaduoja įtaka: prancūzų rašytojų — Proust, Gide, Mauriac, anglų rašytojų — Virginia Woolf, James Joyce, E. M. Forster, vokiečių rašytojų — Thomas Mann, Rainer Maria Rilke arba įtaką rašytojų kaip pragietis Franz Kafka ar italas Ignazio Silons. Kaip prieš kurį laiką toj pačioj Prancūzijoje, prieš pat egzistencijalizmo pasirodymą taip dabar Amerikoje atsiranda didelis susidomėjimas Dostojevskiu ir vadinama „gelmių psichologija": psychology of depths, kurią iš Europos į Ameriką pirmas bus perkėlęs ir ėmęs propaguoti A. A. Brill [5]) Taigi, slydis į irracijonalizmą, kuris čia jau yra turėjęs tokių įtakingų, platų pasaulį užkariavusių, atstovų kaip Edgar Allan Poe, yra aiškus, gi irracijonalizmas bei surrealizmas tai vešli psichologinė bei dvasinė dirva, teikianti maistą egzistencijalizmo šaknims, žiedams ir vaisiams. Taip, sakysime, Prancūzijoje surrealizmas su savo atstovais kaip Giraudoux, Cendrars, Coctean, Larbaud ir kt. yra buvęs viena iš artimiausių pakopų į literatūrinį egzistencijalizmą. Tas gali atsitikti ir kitur. Kada jau yra gerai paruošta sėjai dirva, pats grūdas jau mestas ir daigai jau pasirodė, žinome, kad sėja duos piūčiai daugiau ar mažiau vaisių.

Taigi, egzistencijalizmas šiandien yra peržengęs Atlantą, pilietinasi pamažu ne tik Europos valstybėse, bet ir Naujajame Pasaulyje, pretenduodamas tapti ne tik tokios Prancūzijos, Italijos, Vokietijos, bet greičiau pasaulio piliečiu, pasinaudojančiu salygomis, susidariusiomis po pirmojo ir antrojo Pasaulinio Karo, kurie nubloškė žmoniją prie nebūties bedugnės kranto, ir per tai įmančių vadovauti laiko dvasiai.

Ši būtent aplinkybė kaip tik labiausiai ir privertė vadovaujančius protus iš esmės išsiaiškinti, kas yra egzistencijalizmas, užimti aiškia nedvejotiną poziciją tiek jo tiesos tiek jo klaidų atžvilgiu, nes šiandien jau netenka abejoti, kad čia turima reikalo ne su pavienio kurio nors filozofo bei rašytojo, kaip J. P. Sartre ar Heidegger, idėjomis, o su bendra nūdienine dvasia. Paskutiniame Tarptautiniame filozofų kongrese, ivykusiame pereitais metais lapkričio mėn. 15—20 d. Romoje, šalia istorinio materializmo ir jo nagrinėjimo, visų dėmesio centru ir gvildenimo objektu buvo: egzistencijalizmas. Buvo atstovaujama 17 kraštų. Popiežius Pijus XII pasakė kongreso dalyviams kalbą, pareikšdamas susirūpinimą dėl egzistencijalizmo, tos „nelaimės filosofijos", kur viso ko centre stovi žmogus, suvienišėjęs, apleistas, tarsi Dievo ir žmonių atstumtas ir čia pat nurodė į krikščioniškąją filosofiją — philosophia perennis — bei jos kelius, išvedančius suvienišėjusį nūdienini žmogų iš tamsaus buities labirinto į Dievą. „Philosophia perennis — kalbėjo popiežius — negręsia pavojus paskęsti „pesimistiniame irracijonalizme" arba „religiniame voliuntarizme" kaip reakcijai prieš vienašališką intelektualizmą. Jinai negali būti nei viena nei antra, negali būti nei vienašališkas voliuntarizmas, nei vienašališkas intelektualizmas; kadangi Dievas jai yra mąstymo pamatu, tai ji yra vienybė aiškaus pažinimo ir tvirtos valios, išplaukiančios iš pažinimo"... Egzistencijalizmo klausimas buvo taip pat nagrinėjamas ir vokiečių filosofų kongrese, įvykusiame š. m. rugsėjo mėn. 2—8 d. Garmiše. Egzistencijalizmo problematikos narpliojimas čia sudarė kongreso visų darbų viršūnę. Mainco universiteto prof. Rintelen savo referate nagrinėjo heidegerinio bei negatyvaus egzistencijalizmo pagrindus, iškeldamas jo vienašališkumus bei nepakankamumą, gi to paties universiteto prof. O. F. Bollnow gvildeno prancūzų egzistencijalizmo santykį su vokiečių egzistencijalizmu. Ir jis nurodė į kai kuriuos negatyvaus egzistencijalizmo kraštutinumus, kartu pabrėždamas pozityvaus, kūrybinio egzistencijalizmo ir jo pagrindimo reikalą. Nuodugniai egzistencijalizmo klausimą paklibino Pontifikalinė šv. Tomo Akademija, savo prieglobstin jungianti pačius įžymiausius Vakarų pasaulio tomistinės filosofijos ir teologijos atstovus, šių metų balandžio mėnesio 6—12 d. surengusi studijų savaitę, paskirtą egzistencijalizmo gvildenimui. Referatus skaitė: P. Munoz Vega S. J., tema „Augustinizmas ir egzistencijalizmas", nurodydamas, kad šv. Augustinas su savo bekraštišku pasiilgimu, ontologiniu nerimu ir veržesiu į Dievą bei absoliutybę vertintinas kaip krikščioniškasis egzistencijalistas; P. C. Fabro — „Egzistencijalizmo reikšmė", P. Arnou S. J. — „Absoliutus santykiavimas su absoliutu", E. Peterson — „Kierkegaardas (tark: Kirkagoras!) ir protestantiškoji teologija", P. Toccafondi — „Itališkojo egzistencijalizmo savitumas", J. Maritain — „Šventojo Tomo Akviniečio egzistencijalizmas" ir E. Gilson, skaitęs referatą ta pačia tema kaip ir J. Maritain. Jau vien parinkimas temų netik sugretinant, bet ir sujungiant sąvokas kaip augustinizmas ir egzistencijalizmas, tomizmas ir egzistencijalizmas, mums daug ką pasako. Bendrai imant, iš tos aplinkybės, kad Sartre yra įtrauktas į indeksą, turint galvoje jo tėzes apie absoliutinę, nieku nepažabotą, nieku nesąlygotą žmogaus laisvę, taip kad atrodo, jog šalia šito suabsoliutinto žmogaus nelieka vietos nei pasauliui, nei žmogui — savo artimui, nei Dievui — nereikia dar daryti perdaug toli siekiančių išvadų apie visus egzistencijalistus, apie patį egzistencijalizmą, jo priimtinumą ar atmestinumą, kaip kad kartais nūdien pasitaiko. Ne Jean — Paul Sartre egzistencijalizmą išrado ir toli gražu ne jis yra egzistencijalizmo kaip tokio pats būdingiausias, išreiškingiausias atstovas. „Ar egzistencijalizmas yra ateistinė filosofija? Ne, nes kiti mastytojai, susiformavę pagal jo metodus bei esminius principus, yra krikščioniški mąstytojai, kurių tarpe Gabriel Marcel atrodo pats autentiškiausias egzistencijalistas ir pats autentiškiausias krikščionis kartu", — sako Pierre Colin [6]). Jau mūsų paminėtas Emanuel Mounier, o taip pat Gaetan Picon teigia, kad Sartre bei jo draugų egzistencijalizmas — tai tik tikrojo egzistencializmo surogatas. Iš kur, esą, Sartre nėra savo mokslui minčių prisigrobstęs! — ir iš Heideggerio ir iš Jasperso ir iš Nietzsches ir Kierkegaardo, nenustumiant į šalį net pačių racijonalistų kaip Dekartas ar Hegelis. Taip pat jam yra daromas priekaištas, kad jis nepajėgęs apsidoroti su egzistencijalistinės filosofijos naujai įvesta terminologija, turinčia daug niuansų bei subtylumų, ir per tai daug ko nesupratęs ir iškreipęs. Bernard Shaw, paklaustas apie Sartre, atsakė su jam įprasta gnaibia ironija: Sartre tiek daug užsiiminėjęs kitų rašytojų kūriniais, jog jam dar nėsą buvę laiko pažinti savuosius kūrinius... Viena tačiau yra tiška: Sartre, būdamas gabus ir našus rašytojas — sakoma, kad jis mirabile auditu — tuo pat metu sugeba rašyti filosofinį veikalą, dramos veikalą, novelę ir daugeli straipsnių, o be to dar būdamas vienas iš kovingų pogrindinės rezistencijos „Front national"

[5]) Žiūr. A. Treasury of Science edited by Harlow Shapley, Samuel Rapport and Helen Whright. New York and London. 1943. 655—672 p.

[6]) Jeanne Delhomme, Roger Troisfontaines, Pierre Colin, J. P. Dubois — Dumee, Gabriel Marcel. Existentialisme Chretan, Presentation de Etienne Gilson. Paris 1947. 11p.

narių, žygiavęs po komunistine vėliava, sugebėjo kaip niekas kitas, egzistencijalizmą ir aplamai filosofiją „sudemokratinti", perkelti jas ne tik į teatro sceną, bet ir į minių triukšmą gatvėse ar net turguje, nukelti egzistencijalizmą iš mokslinių bei filosofinių aukštybių į drumzliną kasdienybę [7]). Todėl suprantama, kodėl būtų netikslu ir beprasmiška jo kūriniuose kaip „Koktumas" (La Nausée), „Būtis ir nebūtis" (L'Etre et le Neant), „Egzistencijalizmas yra humanizmas" (L'Existentialisme est un humanisme) etc. jieškoti filosofinių gelmių bei sąvokų precizijos. Norint susidaryti objektyvų visapusišką egzistencijalizmo vaizdą ir jis esmingai įvertinti imant tiek jo tiesą tiek klaidą, reikia nepasitenkinti vien tik vienu kitu prabėgamu, akimirksniniu žvilgsniu į vieną kurį egzistencijalizmo atstovą, o reikia imti dalyko visumą ir bandyti ją analizuoti. Tik turint nagrinėjamo dalyko bei reiškinio visumos vaizdą bei suvokimą, mažiausios detalės bei smulkmeniškos apraiškos tampa prasmingos, darniai įsiderindamos į visumos paveikslą ir tik tada atsiveria galimybė plačiu dvasios vyzdžiu aprėpti įvairius tiesos aspektus, juos visus sujungti, suderinti ir šitaip bandyti artėti prie to tiesos jieškojimo idealo ir kartu tiesos kriterijaus, kurį krikščioniškoji filosofija vadina complexio oppositorum, t. y. priešingybių (n e p r i e š t a r a v i m ų! A. R.) suderinimu, ir kuris trumpai gali būti pavadintas vienu žodžiu: m e i l ė. Ta pati minėtoji Šventojo Tomo Akademija prašykim čia kelią, plačiu minties vyzdžiu ir atvira širdimi užsimojusi vertinti egzistencijalizmą. Net apie Sartre, kurio pagrindinė mokslo tėzė, dvelkianti ničizmu, atmestina, tėvas Charles Boyer, minėtosios Akademijos sekretorius, yra pasakęs: yra mažai tokių, kurie Sartre supranta, turėdamas galvoje d a l i n ę to mokslo tiesą.

Nūdieninio egzistencijalizmo visumos vaizdas pirmu požvilgiu imant, atrodo tikrai margaspalvis, pilnas kontrastų. Štai iš vienos pusės stovi ateistinių bei nihilistinių egzistencijalistų grupė, kaip Heidegger, Sartre, Merleau—Ponty, Cambus, Bataille, Grenier, Anouilh etc., iš antros pusės krikščioniškų egzistencijalistų grupė kaip Marcel, Jaspers, Haceker, Gilson, Berdiajevas, Sestovas, Lavelle, Le Senne, Parain, de Waelhens, Lalande etc. Trečios grupės atstovai kaip Fondans, Halevy etc. užima vidurį. Šis vaizdas tampa dar labiau daugiaspalvis, pilnas. b. d.

[7]) Plg. J. Benda, Tradition de l'existentialisme ou les philosophies de la vie. Paris 1947. 23—26 p.

Religiniai santykiai Klaipėdos krašte nuo 1922 m. iki 1944 m.

KUN. P. BAJERČIUS

3

Bet toks toleravimas lietuvių kalbos dėstant tikybą mokyklose ir aptarnaujant tikinčiuosius bažnyčiose tęsėsi iki bolševikai okupavo Lietuvą. Bolševikams okupavus Lietuvą Klaipėdos krašte prasidėjo nacių tikras siautimas prieš lietuvius ir prieš viską kas buvo lietuviška. Prasidėjo vis dažnesni ir dažnesni areštai. Tapo uždrausta dėstyti tikybą lietuviškai. Buvo draudžiama kalbėti lietuviškai viešose vietose. Nekartą atėjo pas mane Klaipėdos krašto lietuvininkai pasiskūsti, kad tapo nubausti 5 RM už kalbėjima lietuviškai Pagėgių rinkoje. Bet varkojimas lietuvių kalbos bažnyčiose vis dar buvo toleruojamas. Tik pabaigoje 1940 metų ir pradžioje 1941 metų prasidėjo spaudimas prieš vartojimą lietuvių kalbos bažnyčiose. Pirmiausiai buvo uždrausta evangelikų kunigams. Kaikurie evangelikų kunigai tuo buvo labai patenkinti, labiausiai kurie silpnai mokėjo lietuviškai. Uolesni evangelikų kunigai skaudžiai atjautė tą uždraudimą, nes daugelis jų parapijiečių nesuprato vokiškai, kalbėjo tik lietuviškai. Tai jų dvasinis aptarnavimas buvo neįmanomas. Bet lietuviams tas uždraudimas buvo mirtinu smūgiu. Kunigai tiek vokiečiai tiek katalikai nežinojo nė ko griebtis. Neklausyti buvo neimanoma nes kiekvienas pasipriešinimas būtų baigęsis areštu ir uždarymu bažnyčios. Nutarėme kreiptis į gauleiterį Kochą ir maldauti užtarimo. Kreipimasis neturėjo pasisekimo. Taigi buvome priversti sutikti su likimu ir aptarnauti tikinčiuosius vokiečių kalboje, nors kaikuriose parapijose kaip Pagėgių, Viešvilės tik maža dalelė tikinčiųjų tesuprato vokiškai.

Katalikų parapijose draudimas vartoti lietuvių kalbą buvo ne iš karto paskelbtas. Pirmiausiai buvo uždrausta Klaipėdoje. Po to sekė Šilutė. Robkojų klebonas nelaukė ateinant draudimo, pats savo iniciatyva nustojo vartojęs lietuvių kalbą bažnyčioje. Viešvilės parap. uždrausta sausio mėn. 1941 met. Paskiausiai buvo uždrausta Pagėgiuose, kovo mėn. pabaigoje 1941 metų. Niekaip negalėjau suprąsti, kodėl taip ilgai leista Pagėgių katalikų bažnyčioje vartoti lietuvių kalbą. Gal dėl to, kad Pagėgių parap. buvo lietuviškiausia.

Man labai gaila, kad negalėjau nusirašyti uždraudimo teksto. Tai būtų likęs vokiško barbarizmo dokumentas. Kunigams pasirašyti buvo patiekta du tekstai. Pirmas tekstas buvo daug žiauresnis. Jis draudė vartojimą lietuvių kalbos visuose dalykuose. Priėmus tą tekstą būtų buvę negalima klausyti išpažinčių lietuvių kalboje, nė teikti moterystės sakramentų, nė kitų sakramentų. Tokiam nacių parėdymui energingai pasipriešino Klaipėdos dekanas Dannelautzki, nes jis privalėjo pirmas pasirašyti. Jis griežtai pasipriešimo ir atsisakė pasirašyti. Į jo protestą buvo atsižvelgta. Gestapo paruošė naują tekstą. Šis buvo daug švelnesnis. Jis draudė tik pamokslus ir giedojimus lietuvių kalboje. Sakramentus gi teikti ir skelbimus lietuvių kalboje nedraudė. Draudimo turinys buvo maždaug toks: „Šiuomi pranešama NN parapijos katalikų klebonui (seka pavardė) kad pamokslai ir giedojimai lietuvių kalboje bažnyčiose yra uždrausta. Man šis uždraudimas perskaitytas, ką patvirtinu savo parašu".

Kada tas draudimas buvo perskaitytas bažnyčiose žmonės pasikukčiodami verkė. Tuom laiku ėjo repatriacija vokiečių iš Lietuvos ir lietuvių iš Klaipėdos ir Vokietijos. Tas lietuvių kalbos draudimas bažnyčiose taip paveikė lietuvius, kad nežiūrėdami į gandus apie žiaurumus daromus bolševikų Lietuvoje, lietuviai masėmis veržėsi į Didž. Lietuvą. O daugelis jų turėjo Klaipėdos krašte įsigiję ūkius, namus, įmones ir gana gražiai gyveno. Per tą masinį lietuvių išvykimą, geriau sakant bėgimą iš krašto, Vokietija nustojo daug darbininkų. O kraštas gal niekad nebuvo taip reikalingas darbininkų kaip tuo momentu. Tada buvo mūsų kunigams prikaišiojama, net grąsinama, kad nepavei-

kėme į tikinčiuosius, kad jie liktų krašte. Mes tada galėjome atsikirsti: „Uždraudėt lietuvių kalbą, mes negalėjome žmonėms suprantama kalba į juos prakalbėti".

Repatriacijai pasibaigus liko krašte katalikų tik mažas skaičius, ir kraštas vėl įgavo aiškiai evangelišką charakterį. Kieta nacių ranka neatsižvelgdama į tautybę pradėjo spausti kaip katalikus, taip ir evangelikus. Kai kuriems iš kunigų teko paragauti ir kalėjimo. Pirmas iš kunigų nukentėjo evangelikų Pagėgių klebonas Labrencas. Žmonių sielų aptarnavimas pasidarė neįmanomas. Reikėjo griebtis visokių priemonių rizikuojant patekti kacetlagerin. Buvo uždrausta pamokslai lietuvių kalba, bet nieko nebuvo minima apie skelbimus lietuvių kalboje. Mes kunigai griebėmės skelbimų ir juos panaudodavome pamokslų vietoje. Taip užsakant ar adventą, ar gavėnią, ar Kalėdas arba kokį iš bažnytinio gyvenimo įvykį, išaiškindavome laiko ar šventės prasmę pridėdami daug dalykų su skelbimu nieko bendro neturinčių. Ir taip išdeidavo tikras pamokslas. Šitą metodą gana gausiai pradėjo vartoti Klaipėdos dekanas, o jį pasekėme kiti kunigai.

Bet laikui bėgant padėtis sunkėjo. Kiekvieną sekmadienį pasirodydavo bažnyčioje Gestapo atstovas. Tardymai bei bausmės padažnėjo. Priekulės evangel. kunigas Varnas buvo nubaustas 150 RM ir kalėjimu lygtinai už sukalbėjimą maldų lietuvių kalba teikiant ligoniui komuniją. Aš buvau daug kartų tardytas už pamaldas lenkams. Kraštan privežė daug lenkų laukų darbams. Mano parapijoje jų radosi apie 2.000 žmonių. Visi jautėme reikalą ir pareigą jiems pagelbėti sielos reikaluose. Vokiškas pamaldas lankyti lenkams buvo griežtai uždrausta. Kiekvienas asmuo patėmytas su raide „P" bažnyčioje laike vokiškų pamaldų turėjo būti klebono išvarytas iš bažnyčios. Po ilgų pastangų Kulto Ministerija leido lenkams atskiras pamaldas, bet užgynė lenkų klausyti išpažinčių ne tik lenkų kalba, bet ir kitomis kalbomis. Tik leido teikti išrišimą (absoliucija), taip kaip teikiama kareiviams fronte. Teikiant bendrą absoliuciją buvo leista perskaityti viešai prisiruošimą bendrai absoliucijai ir komunijai lenkų kalboje. Kiekvieną sekmadienį vis tą patį. Ir kiek tie žmonės laike pamaldų išliedavo ašarų? Verkdavo ir vyrai ir moterys. Ir suprantama. Atitraukti prievarta nuo savo tėvynės savaitės bėgyje jie turėdavo dirbti mušami ir spardomi ir nebuvo galima kam norint pasiskųsti. Čia bažnyčioje išliedavo visą savo sielą ir širdį, visus skausmus ir kančias Dievui. Išėjusius iš bažnyčios dažnai patikdavo juos žandarai, apsupdavo su „rudžių" pagelba bažnyčią ir reikalaudavo parodyti iš darbdavių gautą leidimą dalyvauti pamaldose. Ir jeigu rasdavo be darbdavio leidimo ar atvykusį iš toliau kaip 5 kl., nes tiek lenkai turėjo teisės atsitolinti nuo savo darbovietės, būdavo baudžiami pinigine bauda bei mušami žandarų. Tam reikalui buvo pasamdyti net specialūs budeliai. Jeigu kas norint iš lenkų prasikalsdavo, atvykdavo žandaras su tuo budeliu, prasikaltėlį paguldydavo, apnuogydavo kūno tam tikrą dalį ir mušdavo gumiknipfeliu. Po tos operacijos muštasis turėdavo sumokėti budeliui už gerai atliktą darbą 3 RM. Darbdaviai griežtai buvo įpareigoti pranešti žandarui lenkų prasižengimus ir tinginiavimą laike darbo.

Vieną kartą laike lenkų pamaldų man buvo reikalinga sužinoti, kiek jų eis prie šv. komunijos. Paklausiau vokiečių kalba. Niekas į mano paklausimą nereagavo. Tada aš paklausiau lankų kalboje ir paskelbiau lenkų kalboje ateinančio sekmadieno pamaldas. Už kelių dienų gavau įsakymą atvykti į Gestapo buveinę Tilžėje. Tuo reikalu buvo padarytas griežtas tardymas. Buvo norėta įrodyti, kad aš daugiau pasakiau negu lenkų tekste parašyta. Tik man reikalaujant konkrečiai pasakyti, ką aš daugiau pasakiau ir ar skundo įteikėjas moka lenkiškai, tardymas buvo nutrauktas. Pasirodo, kaip vėliau paaiškėjo, valdininkas, kuris mane sekdavo laike pamaldų nemokėjo lenkiškai. Jis man skaitant sekdavo tekstą ir kadangi ten nebuvo lenkiškai parašyta atsistoti ir nepaskelbta sekančių pamaldų, jis mane apskundė Gestapui. Tardymai nesibaigdavo, Dažniausiai kliūdavo už pamokslus. Taip vieną kartą vokiškame pamoksle raginau prie maldos. Tarp kita ko pasakiau: „Jeigu nesimelsite karas gali būti pralošta. Nes jeigu Dievas nelaimina ir geriausi ir gudriausiai sugalvoti planai nueina niekais". Po to pamokslo buvau vėl pašauktas Gestapo buveinėn. Man buvo pareikšta: „Nacinė Vokietija nereikalinga ir nepripažįsta maldos. Mes karą laimėsime ir be Dievo. Iš tavo gi pamokslo išeina, kad mes nepripažįstame maldos ir turime karą pralošti. Atsakys kaip ar ne?" Tik man įtempus visas jėgas ir įssisukinėjant nuo tiesioginio atsakymo, nes Gestapo atspėjo, kad aš manau karą būsiant praloštu ir kad aš tą mintį pamoksle pareiškiau, po dviejų valandų prakaitavimo buvau paleistas, gavęs jėzuito vardą. Ne taip laimingai ėjosi kitiems lietuviams kunigams. Kun. Maknys Klaipėdos parapijos vikaras, prietelių iš Gestapo įspėtas, skubotai pabėgo į Vokietijos gilumą ir taip išvengė kacetlagerio. Dar blogiau ėjosi su kitu Klaipėdos parap. vikaru, kun. Juknevičium. Jis kiek vėliau pristatytas prie viešų darbų, o iš ten pergabentas Karaliaučiun dirbo viename cemento fabrike. Bolševikams užėmus Karaliaučių buvo išvežtas į Donbasą. Iš lietuvių kunigų tik man ir kun. Lechavičiui Viešvilės klebonui pasisekė ištverti krašte neparagavus kalėjimo visą vokiečių okupacijos laiką. Pergyventa ir iškentėta daug. Bet skaudžiausias momantas buvo, kada atėjo įsakymas bažnyčias užleisti repatriantams iš Lietuvos patalpinti. Nežiūrint į pastangas ir protestus bažnyčia neišvengė išniekinimo. Tas pats buvo padaryta ir su evangelikų bažnyčia Pagėgiuose. Bet kino salė ir mokyklos bei restoranų salės liko nepaliestos. Man protestuojant ir pareiškus, kad ar nebūtų žmoniškiau užimti kino sales bei mokyklas repatriacijos reikalams ir bažnyčios neliesti, buvo atsakyta: „Tretysis Reichas labiau yra reikalingas mokyklų ir kinų, negu kad bažnyčių".

Pasibaigus repatriacijai prasidėjo kariuomenės kraštan telkimas prieš sovietus. Tada kraštas pasidarė tikra kariuomenės stovykla. Ir vėl kelios bažnyčios buvo rekvizuotos ir patalpinta pradžioje arbeitsdienst'o daliniai, vėliau kariuomenė. Iš katalikų bažnyčių buvo tam reikalui paimta Pagėgių ir Smalininkų bažnyčios. Bažnyčios buvo žiauriausiu būdų išniekintos ir pribjaurintos. Mane tada bažnyčion neleisdavo. Vieną kartą atsirado būtinas reikalas. Policininko lydimas peržengiau bažnyčios slenkstį. Ir vaizdas kurį pamačiau buvo baisus. Ant didžiojo altoriaus buvo šokama. Aš į tai atkreipiau policininko dėmesį. Bet ir šiam žmogui pasidarė nejauku ir jis nusikreipė į kitą pusę. Šitokiai padėčiai esant santykiai tarp katalikų ir evangelikų pasidarė visai kitokie. Jie pasidarė gana širdingi. Jeigu sutikdavai evangel. kunigą, pajusdavai jame asmenį, kuris kovoja už vieną ir tą pačią idėją. Ir ne vienas iš jų yrą pasakęs: „Kunige, šiandien mums nesvarbu kaip kas krikštyja ir kaip meldžiasi. Šiandien svarbu tik viena: ar mes einame su Kristumi ar prieš Jį. Tu eini su Kristumi, esi mūsų idėjos žmogus. Deja, mūsų eilėse ne visi eina su Kristumi". Tikrai dalis evangelikų kunigų ir tai žymi dalis buvo persiėmusi nacizmo idėjomis, Kristaus sąskaiton.

Tarp katalikų vokiečių ir lietuvių tas širdingumas pasidarė tiesiog jaudinantis. Aš pats jaučiausi vokiečių katalikų globojamas ir ginamas nuo Gestapo. Už tai aš esu jiems labai dėkingas. Jeigu ne jų pastangos būčiau buvęs Gestapo sulikviduotas. Gal siaubas iš rytų ir yra Dievo tam leistas, kad suvienytų krikščioniškas tautas bendram tikslui, kovai už žmogaus sąžinės laisvę. Jei tas įvyktų, tai milijonų žmonių kančios įgautų prasmės ir krikščioniškoji Europa nebūtų terorizuojama barbaro iš rytų. O tas barbaras jau žygiavo per Lietuvos laukus ir pasiekė Klaipėdos kraštą. Krašto gyventojai siaubo pagauti bėgo viską palikę, gelbėdami savo gyvybę. Nežinojau kaip man pasielgti. Gestapo padėjo išrišti tą klausimą. Davė mirtimi grąsinantį įsakymą apleisti Pagėgius ir persikraustyti į Vokietijos gilumą. Ir 1944 m. spalio mėn. 9 dieną patrankų šūvių bei bombų krušos krintančios iš padangės lydimas apleidau tą gražų ir mylimą kraštą. Kanonada, kuri lydėjo, ne laisvę skelbė iš naciškos vergijos, bet bylojo apie artėjantį pragarą, prieš kurį Dantes vaizduotas pragaras nublunka.

ISPĖJIMO ŽENKLAI

ŠV. TĖVO KALBA, PASAKYTA PER RADIJĄ KALĖDŲ IŠVAKARĖSE

Viešpaties Užgimimo šventė ir artimieji Nauji Metai skelbiasi su ateitį liečiančiais įspėjimo ženklais.

Tradiciniai šia proga reiškiamieji linkėjimai, nežiūrint viso meilės, iš kurios jie eina, nuoširdumo, negali ir neturi leisti užmiršti dabartines sąlygas, kuriose yra atsidūrusi Europa ir visas pasaulis savo likimo posūkyje, kurio rimtumu negalima abejoti, kurio raidos į gera ar į pikta negalima apskaičiuoti ir pasekmių numatyti.

Pažeminantis faktas

Kai praėjusiais metais ta pačia proga Mes siuntėme visiems katalikams ir visiems sveiko proto bei geros valios žmonėms sveikinimų, kas gi būtų turėjęs drąsos pranešti karo nualsintai ir taikos ištroškusiai žmonijai tai, kas šiandien yra kieta ir nepaneigiama tikrovė?

Kalėdų, varpai skambins šventei, kaip visuomet, bet daugeliui užsidariusių, apkartusių, sukrėstų širdžių, skambės jie tyruose, kur nekyla jokio gyvo atgarsio.

Praėjus antriems nuo karo metams, pilniems vargo ir kentėjimų, apsivylimų ir stokų, kas tik turi akis matyti ir ausis girdėti, negali neatkreipti dėmesio į šį skaudų ir pažeminantį faktą: Europa ir pasaulis — ligi tolimai kenčiančiajai Kinijai — šiandien yra labiau negu kada nors toli nuo tikrosios taikos, nuo visiško pagijimo iš savo ligų, nuo naujos tvarkos įgyvendinimo darnoje, pusiausvyroje ir teisingume.

Neigimo ir nesantaikos mėgėjai su visu juos sekančiu iš to turinčiųjų pelno būriu džiūgauja, manydami ar vildamiesi, kad jų valanda jau arti.

Atvirkščiai gi, taiką mylinčiųjų ir sandermę tarp tautų skleidžiančiųjų širdis slėgia gilus susirūpinimas, matant priešingumą tarp Betliejaus gerosios naujienos moralinių turtų ir nuo Kristaus nutolusiojo pasaulio skurdo.

Kas pažįsta įvykių prasmę?

Bet tikrieji krikščionys, kuriems visas gyvenimas, jo šviesa ir vertė yra — sentire cum Ecclesia — (galvoti ir jausti taip, kaip Bažnyčia), geriau negu kiti pažįsta ir supranta mūsų laikų reikšmę ir vertę; tirštos tamsos, bet drauge ir skaidriausios šviesos laikų, kuriais, Kristaus priešas turi liūdnai didelę sielų piūtį, tačiau kuriais daug geryjų pasidaro dar geresni; kuriais taurios širdys pakyla ligi viską nugalinčio didvyriškumo viršūnės; bet kuriais taip pat daug drungnųjų ir bailiųjų, žmonių baimės vergų, nugąstaudami aukų, pasidaro menki, paniekos vertė, panašūs į tuos, kurie „nebuvo Dievui nė maištingi, nė ištikimi, tik sau patiems ištikimi“ (Dantė, Prag. 3, 38—39).

Pasaulinė sąjunga.

Jei titaniškoje kovoje tarp dviejų už pasaulį besigrumiančiųjų dvasių pakanka neapykantos sutelkti aplink piktumo dvasią žmonėms, kuriuos rodos viskas turėtų skirti vienus nuo kitų, kaipgi juo labiau meilė turėtų jungti į vieną plačią, kaip visas pasaulis, sąjungą visus tuos, tarp kurių pažiūrų kilnumas, jausmų taurumas, kentėjimų bendrumas yra sudarę daug glaudesnius ir stipresnius ryšius, negu kad skirtumai ir nevienodumai, kurie galėtų juos vienus nuo kitų tolinti?

Į milijonus žmonių, linkusių prisidėti prie šios pasaulinės sąjungos, kurios steigiamieji įstatai paskelbti Betliejuje, kurios nematomoji Galva yra prakarte gimusis taikos Karalius, Mes dabar kreipiame savo karštus žodžius.

I.

Mūsų laikų kaktos žaizda

Žaizda, kurią turi kaktoje mūsų laikai ir kuri sudaro nedarnumo ir nusmukimo priežastį, yra kaskart vis labiau pasireiškiąs palinkimas į „nenuoširdumą“. Tiesumo stoka nėra vien atsitiktinis reiškinys, kaip pastanga tik išsisukti iš netikėtai atsiradusio keblumo ar nenumatytos kliūties. Ne! Ji dabar reiškiasi kaip įtraukta į sistemą, pakelta į strategijos laipsnį, kuriame melas, žodžių ir faktų iškraipymas, apgaulė yra pasidarę klasiniai puolimo ginklai, kuriuos daug kas įgudusiai vartoja, didžiuodamiesi savo apsukrumu. Tokis bet kokio moralinio jausmo pamiršimas yra jų akyse sudedamoji moderniosios tecknikos dalis mene nustatyti, valdyti ir savo politikos tarnybai palenkti viešąją nuomonę. Jie pasiryžę bet kokia kaina laimėti kovą už interesus, nuomones, pažiūras ir valdžią.

Nemanome čia smulkiai aprašinėti tojo „nenuoširdumo“ padarytuosius viešajam gyvenime nuostolius, bet turime pareigą, viso pasaulio katalikų — ir taip pat tųjų, kurie turi su mumis bendrą tikėjimą į Kristų bei visa viršijantį Dievą — atkreipti žvilgsnį į pavojus, kurių šis melagingumo įsigalėjimas sudaro Bažnyčiai, krikščioniškajai civilizacijai ir religiniam bei net grynai žmogiškajam paveldėjimui, kuris nuo dviejų tūkstančių metų yra davęs esmę jų dvasios gyvenimui ir tikrajai jų didybei.

Dievažudžių kaukė.

Kaip kadaise Erodas, norėdamas nužudyti Betliejaus Kūdikį, paslėpė savo sumanymą po pamaldumo kauke ir stengėsi neklastingos širdies Išminčius paversti nesąmoningais savo šnipais, taip dabar modernieji jo

sekėjai viską daro, kad paslėptų nuo žmonių savo tikruosius tikslus ir padarytų juos savo siekimų įrankiais.

Tačiau kartą paėmę valdžią ir vos tik pajutę tvirtai laiką rankose vadžias, jie nedelsdami numeta kaukę ir eina paeiliui nuo žmogaus vertės ir laisvės prislėgimo prie bet kokios tikros ir nepriklausomos religinės veiklos panaikinimo.

Bažnyčios paradoksas: mylėti priešus, nekęsti klaidos

Dabar Mes sakome visiems tauriesiems: Kaipgi gali žmonija pasveikti; kaipgi gali iš klaidų ir dabartinių sukrėtimų kilti „nauja" savo vardo verta „tvarka", jei ribos tarp draugo ir priešo, tarp „taip" ir „ne", tarp tikėjimo ir netikėjimo yra šalinamos ir naikinamos?

Bažnyčia visuomet pilna meilės ir gerumo tų paklydėlių asmenims, bet ištikima savo dieviškojo Steigėjo žodžiams, kurs yra pasakęs: „Kas ne su manim, tas prieš mane" (Mat. 12, 30), negali apleisti pareigos nurodyti klaidas, nuplėšti kaukę „klaidų gamintojams" (Job. 13, 4), kurie reiškiasi kaip vilkai avių kailiuose (Mat. 7, 15), kaip laimingų naujų laikų pranokėjai ir skelbėjai, ir įspėti tikinčiuosius, kad nesiduotų iš tikrojo kelio išmušami bei melagingų pažadų apgaunami.

Būdami tarp dviejų priešingųjų stovyklų, Mes esame laisvi nuo bet kokio iš anksto pasidaryto nusistatymo, nuo bet kokio vienos tautos prieš kitą iškėlimo, kaip ir nuo prisirišimo prie bet kokios pasaulio santvarkos. Su Kristumi ar prieš Kristų — tai visa klausimo esmė.

Melo kauke negali dengtis · jokia stovykla.

Išeiti iš šių sunkumų, į kuriuos „nenuoširdumo" mėgimas nuvedė pasaulį, vienatinis būdas tėra galimas, būtent: grįžti į griežto tiesumo dvasią ir praktiką.

Visi šiandien, vis tiek kuriai stovyklai ar socialinei ar politinei partijai bepriklausytų, kurie tik nori įdėti į šių laikų ar ateities tautų likimo svarstykles savo įsitikinimų ir savo veiksmų svarstį, neturi teisės dengti kauke savo veido, norėti pasirodyti tuo, kas nėra, griebtis melo, neatvirumo, grūmojimų strategijos, kad suvaržytų visų šalių piliečiams naudotis laisve ir pilietinėmis teisėmis.

Tad, mylimieji sūnūs ir dukros, Mes jums sakome: Rytoj švęsime Užgimimą Tojo, iš kurio lūpų suskambėjo šūkis: „Tiesa padarys jus laisvus" (Jon. 8, 32). (Toji tiesa-tai jo mokslas). Gal niekuomet tasai šūkis taip galingai neaidėjo, kaip šiandien taikos ištroškusiajame pasaulyje, kurs jaučiasi melų jungo slėgiamas. Ir į Jį, kurs įsikūnijo, kad būtų visiems — kelias tiesa ir gyvenimas — (Jon. 14, 6), kyla nuolanki visos krikščionijos malda, kad tiesa surastų kelią į tautų valdytojų širdis, kurių vienas „taip" ar „ne" gali nulemti pasaulio likimą, ir kad su tiesa sužibėtų ne apgaulingas miražas, bet ryški dieviškosios Betliejaus taikos žvaigždė.

II.

Kerštas neveda į taiką

Tieji, kurie norėjo būtinai laimėti karą; buvo pasiruošę viską, net ir gyvybę, tam tikslui paaukoti. Kas tikrai nori laimėti taiką, turi būti pasiryžęs nemažiau kilnioms aukoms, kadangi sužeistai ir suvargintai žmonijai niekas nėra taip vertinga, kaip kad pasiliautų represijos ir nenumaldomieji kivirčai.

Sukėlusiųjų antrąjį pasaulinį karą neteisingumai bei žiaurumai sužadino teisingo pasipiktinimo bangas, bet drauge išvystė ir įgimtojo polinkio keršyti daigus.

Sveikesnioji žmonijos dalis, — taip pat tarp besikivirčiančiųjų tautų —, vienminčiai pasmerkia iškrypimus ir žiaurumus, kurių į dorovinį nihilizmą nusmukusioji politika ne tik vartojo per savo pačios iššauktąjį karą, bet nesidrovėjo net teorijoje juos teisinti. Dabar išėjusieji aikštėn faktai ir dokumentai galėjo tik patvirtinti, kad tosios politikos kūrėjai ir vykdytojai yra pirmutiniai atsakingi už šių dienų pasaulio vargą ir skurdą.

Praleistos progos

Pokariniai žmonės būtų galėję lengvai pastatyti prieš šį nusmukimą savo moralinį pranašumą, bet jie daugeliu atvejų praleido patogią progą tai padaryti. Ir reikia pripažinti, jog žmonijos istorija per po karo pabaigos atėjusias dienas, savaites ir mėnesius buvo gana toli nuo to, kad būtų visame kame garbinga.

Nupelnytos bausmės, kurių paskirta didiesiems nusikaltėliams, būtų galėjusios įkvėpti Dantei pragaro vaizdų, bet didys poetas būtų buvęs apimtas šiaubo, matydamas prieš nekaltuosius bevykdomas represijas.

Į priverstinius išvežimus, į pasmerkimus sunkiesiems darbams buvo žiūrėta kaip į nusikaltimą elementariausio žmoniškumo teisėms, kaip į tarptautinės teisės raidei ir dvasiai nusižengimą. Ir kas gi galėtų stebėtis, jei ta pati sąžinė, kuri buvo taip teisingai pasipiktinusi, matydama tokius veiksmus, vienų daromus, lygiu būdu reaguotų, matydama juos daromus kitų?

Kas gali išmatuoti, kokį, naują dorovinį, šeimyninį ir socialinį skurdą, kokių nuostolių kultūrinei ir ekonominei Europos — ir ne tik Europos — pusiausvyrai padarys priverstiniai sauvališki tautų perkeldinėjimai? Kokio nuliūdimo yra dabar! Kokio baimingo susirūpinimo ateitimi! Vien tik tųjų Asmenų, kurie turi savo rankose pasaulio likimą, platesnės pažiūros, protingesnė ir tinkamesnė politika galės duoti pakenčiamą išsprendimą šiaip jau nebeišsprendžiamos problemos.

Arti valanda

Todėl garbė tiesiems, kurie visose tautose nevengia jokio išsižadėjimo bei nuovargio, kad pagreitintų, tąjį taip kilnų tikslą pasiekti! Tenesiduoda jie nugąsdinami prieštaravimų bei pasipriešinimų kurių jiems nestokos ir kurie kaip tik šiomis dienomis atrodo bedidėją, kad sugriautų už suvienijimą ir sutaikymą kovojančiųjų pastangas. Teturi jie vilties, jog arti valanda, kurią — kaip Mes tikimės ir savo maldose prašome — taikos Karalius suteiks pergalę tiems, kurie su tyra intencija ir su taikingais ginklais kovoja jojo reikale.

III

Tarptautinė meilė

Taigi žmonija negalės išeiti iš dabartinių krizių ir vargų, kad žengtų į darnesnę ateitį, jei nepažabos ir nesuvaldys pasidalinimo bei nesantaikos jėgas nuoširdžios brolybės dvasia, kuri ta pačia meile jungia tarp savęs visus luomus, visus sluogsnius ir visas tautas.

Jei šiandien, Kalėdų išvakarėse, Mes kviečiame į tai visą pasaulį, taip yra dėl to, kad matome tąją brolybės dvasią esant pavojuje užgesti ir pražūti; kad matome savimylos aistras aptemdant sveiką protą, žiaurius smurto ir prievartos veiksmus nugalint teisinį supratimą bei į kitus atsižvelgimą; kad matome nepaisymą nuostolių, kurių be paliovos įvyksta viešajai gerovei.

Bažnyčia, kurios motiniškoji širdis lygiai rūpinasi visomis tautomis, su baime seka šį tautinių ir tarptautinių kivirčų vystymąsi.

Be tikėjimo į Dievą nėra tarptautinio gyvenimo

Kai tikėjimas į visų žmonių Tėvą, Dievą, ima išnykti, nustoja savo moralinio pamato, savo jėgos ir nuoseklumo taip pat broliškosios vienybės dvasia; o kai pradeda žūti nuovoka Dievo norėtojo bendrumo, kuris apima aiškių normų sutvarkytas vienų kitiems pareigas ir teises, į jų vietą ateina lygūstai išaugęs jautrumas tam, kas skiria, instinktyvus palinkimas per daug iškelti savo tikrąsias ar tariamąsias teises, tam tikras, dažnai nesąmoningas, bet dėl to ne mažiau pavojingas kitų gyvybinių reikalų nepaisymas.

Tuomet atsidaro kelias kovai visų su visais, kovai, težinančiai vien galingesniojo teisę.

Mūsų laikai davė daug brolžudiškosios kovos pavyzdžių, — tai su nepermaldaujama logika pasireiškiąs nuo brolybės dvasios nukrypimo vaisius.

Net šalis, kuri girdėjo žmonėms taiką skelbiančių angelų giesmę, kuri matė Išganytojo žvaigždę, kurioje numirė prikaltas ant kryžiaus Atpirkėjas mums išganyti, ta savo atminimais šventoji ir savo neapsakomai vertingomis šventovėmis kiekvieno krikščionies širdžiai brangioji šalis, yra dabar suskaldyta ir pasidariusi kruvinų susirėmimų vieta. Ir ta pati Europa, visos didžnulės katalikų šeimos centras, ar šiandien nerodo, į kur gali nuvesti brolybės dvasios išnykimas vieną seniau taip gražią ir žydinčią pasaulio dalį?

Žaizdos, kurias padarė jai paskutinis karas, nėra dar užgijusios, o jau pradeda žybčioti rūstūs naujų nesantaikų žaibai.

Mūsų laikų taurieji žada daug vilčių

Oi, kad visi taurieji susijungtų draugėn, kaip artima būtų žmonių brolybės pergalė ir kartu su ja pasaulio pagydymas! Jie jau nustato žymią viešosios nuomonės dalį ir teikia tikrai žmoniškų jausmų bei taip pat politinės išminties įrodymų.

Bet kiti nemažiau gausūs, kurių „taip" ar „ne" turi didelės reikšmės paskubinti ar sulėtinti Europos sutaikymui tajai pirmai sąlygai zengti į visuotinės taikos įgyvendinimą, eina priešingu keliu. Jie matyt bijo, kad pagijusi, atkutusi, savo uždavinį gerai įsisąmoninusi, krikščioniškai nusiteikusi Europa panorės pašalinti iš savo kūno nuodingus bedievybės ir maištingumo daigus ir gyventi savo laisvu nuo pragaištingų svetimų įtakų gyvenimu?

Iš tikro yra aišku, jog ekonominių sunkumų ir socialinių sąmyšių kamuojama Europa daug lengviau duotųsi suvilioti idealios neįvykdomos Valstybės iliuzijai, negu kad sveika ir stipri Europa.

Jausmingieji tampa neapdairumo aukomis

Todėl tų apgaulingų minčių skleidėjai stengiasi laimėti šalininkų tarp jausmingųjų ir neapdairiųjų, kad ir jų tautas įtrauktų į suirutę, kuri kitus jau palietė ne tiek dėl jų pačių pasirinkimo, kiek dėl sistemingo pilietinės ir religinės laisvės užgniaužimo.

Argi Mes nesame matę šioje šv. Miesto žemėje, kurioje Dievo valia yra pastačiusi šv. Petro sostą netikėjimu ir smurtu paremtos į pasaulį ir į visuomenę pažiūros skelbėjų, sėjančių rauges į gerąją Romos dirvą ir besistengiančių, jos vaikus įtikinti, kad jie yra išradę ir skleidžia naują, labiau žmogaus vertą kultūrą negu kad senoji ir amžinai jaunoji krikščioniškoji civilizacija?

Pabusti iš miego

Taip esant dalykams, iš tikro atėjo metas, kuriuo kiekvienas, kam yra brangus ir šventas žmoniškasis ir dvasinis savo tėvų palikimas, turi pašalinti miegą nuo savo akių ir apsiginkluoti tikėjimu bei narsumu, kad apsaugotų Miestą (Romą), tąją civilizacijos versmę, nuo patekimo į religinę, moralinę ir sacialinę būklę, kuri didelam Mūsų skausmui labai pasunkintų viso pasaulio katalikų pageidaujamąjį iškilmingą artimų šventųjų Metų minėjimą.

Šv. Tėvas myli klaidos valdžion patekusias tautas

Pagaliau, jei Mūsų šios dienos žodžiai eina anapus visų sienų jie liečia vien tikėjimą į Dievą ir į Kristų neigiančiuosius mokslus, o anaiptol ne tautas ar tautų grupes, kurios yra tųjų mokslų aukos. Joms Bažnyčia gaivina niekuomet nesikeičiančią meilę ir tuo švelnesnę, kuo jos daugiau kenčia. Bandymo dienose labiau negu giedriose turi visų tautų žmonės jaustis esą broliai tąja brolybe, kurios gilios prasmės, aukšto pašaukimo ir sutaikyti galios niekas taip galingai neiškėlė ir neiškels, kaip „pirmagimis daugelio brolių tarpe" (Rom. 8, 29), kurs nuo Betliejaus ligi Golgotai skelbė daugiau savo pavydžiu negu žodžiais tąją didelę ir visuotinę brolybę.

Rizikingas žaidimas.

Taurios vienų pastangos pasiekti teisingą taiką ir apgalvotas kitų nusistatymas tai paversti niekais argi nesukelia mumyse rizikingo azartinio žaidimo vaizdą, nuo kurio pareina arba visiškas laimėjimas arba galutinis bankrotas.

Žmonių samburiuose nematomai reiškiasi pikto dvasia, „gelmės angelas" (Apr. 9, 11), tiesos priešas, neapykantų žaditojas, bet kokio brolybės jausmo neigėjas ir naikintojas. Tikėdamasis, kad jo valanda jau arti, jis viską daro jai paskubinti.

Tačiau nežiūrint to, Mes norime šią savo Kalėdų kalbą užbaigti galingu paraginimu į viltį ir pasitikėjimą.

Tikėjimas į dieviškąją Atpirkėją skatina krikščianis žiūrėti į kiekvieną dalyką visuomet senos ir visuomet naujos tiesos šviesoje, šviesoje žodžių, kuriuos senelis Simeonas pasakė apie šventykloje paaukotąjį kūdikėlį Jėzų: „Štai šitas pastatytas nupuolimui ir prisikėlimui daugelio . . . ir kaip ženklas, kuriam bus prieštaraujama" (Luk. 2, 34). Mes žinome, kad skaičius tųjų, kurie nepaliauja tikėję į Kristų ir nuo jo nesitraukia, kurie prie jo glaudžiasi, kurie yra pasiryžę atiduoti už jį savo gyvybę, kurie jame ir iš numirusiųjų prisikėlime turi visą savo viltį, Mes žinome, kad jų skaičius yra didelis, kad jis auga ir stiprėja; Mes matome, kad toki asmens skleidžia savo ryžtingumą, ir gerą savo įtaką į visas gyvenimo sritis ir kad kiti geros valios žmonės šliejasi prie jų.

Todėl jums visiems, mylimieji sūnūs ir dukterys, Mes sakome: Jūsų valanda atėjo!

Kas pirmininkauja tarptautinėse konferenciose?

Valstybės Vyrų susirinkimuose pirmininkauja kita nematoma Dvasia, kaip vyriausiasis Valdovas, visagalis Dievas, nuo kurio žvilgsnio niekas nepasislepia ir kuris laiko savo rankose žmonių mintis bei širdis, kad jas pakreiptų pagal savo norą ir savo pasirinktojoje valandoje; tasai Dievas, kurio mums nesuprantamieji sumanymai visi eina iš tėviškos meilės. Bet jiems įvykdyti jis nori mūsų bendradarbiavimo. Kovos dienomis

I SVEČIUS PAS UŽJŪRIO LIETUVIUS

NAUMIESTIŠKIS

2

Mažutis spraksėdamas ir čiaudėdamas automobiliukas velka mane iš uosto į miestą. Šoferis rudos spalvos, juodais garbanotais plaukais ir kaži kada prieš keletą mėnesių plautu baltu chalatu žalia apikakle, tačiau šitos balta ir žalia spalvos sunkiai atspėjamos iš po užsidėjusio kasdieninio purvo.

Tas berniukas labai mielas ir kalbus. Jis visą kelią čiauška savo nuostabia ispanų kalba ir aiškina man naujokui savo miesto įžymybes. Tuose savo aiškinimuose jis retkarčiais taip paskęsta, kad net abi rankas nuo vairo paleidęs, stengiasi mane suįdominti sava kalba.

Uostas, kuriame mes dabar stovime, vadinasi Puerto de la Luz, maždaug 6 kilometrai atstu nuo didžiausio Kanarų salų miesto Las Palmas. Visa toji sala turi apie 165.000 gyventojų ir vadinasi La Gran Canaria.

Jau iš pat pirmųjų kleganačio automobilio žingsnių jaučiasi, kad esi atsidūręs šiltoje šalyje. Dulkėtas akmeninis kelias apneštas rausvai gelsvu smėliu. Kur-nekur nutriušusi nuskurdusi nedidukė palmė, apdulkėjusi ir nupešiota, keistu pilku žalumu — mat, čia šiuo metu žiema. Gatvėse pilna žmonių. Jų rūbai lengvi plonučiai. Gana gausu tamsių arabų turbanuose, nuostabiomis riestanosėmis kurpėmis ir ilgomis baltos vilnos sutanomis. Elegantišku mostu per pečius persimetę dryžuotas juostas jie žygiuoja lyg povai skirdamiesi iš kasdieninės gatvės minios pilkumo. Nepaprasta daugybė uniformų. Sunkiai jos visos aprašomos ir išskaičiuojamos. Jų tokia gausybė ir toksai įvairumas, kad tikriausia pralenkia senosios Vokietijos išdidumo, pasipūtimo, blizgučių, militarizmo ir uniformų dienas. Tuojau gali suprasti atsidūręs Ispanijoje arba bent jos kolonijose, kame jaučiasi autoritarinio rėžimo nevisada miela difiguojanti ranka. Net automobiliu važiuodamas vos spėju atsakinėti mane kariškai sveikinantiems uniformuotiems to krašto pareigūnams, falangistams, muitininkams ir kažin kokiems kitiems; nes mano dideliai nelaimei, aš tupiu jiems nematytoje uniformoje.

Uosto valdyboje, muitinėje ir sanitarinėje inspekcijoje prasideda nesukaitomas pasirašinėjimas.

— Ar buvo ligonių, klausia jie.
— Ne.
— Pasirašyti.
— Ar yra laive žiurkių?
— Ne.
— Pasirašyti.
— Ar turit kokį „zuikį" laive?
— Ne.
— Pasirašyti...

Rašausi net sušildamas, po mano ranka pasirašytų popierių krūva auga, o su ja kartu auga ir panieka nelemtam popierizmui. Gerai, kad kapitonas neturėjo noro išeiti iš laivo.

Nuostabi sausra toje žemėje. Pačiame miesto viduryje tiltas pastatytas per išdžiuvusią upę, kurios dugno akmenyse ir šiukšlėse kuičiasi būriai vaikų ir gaujos mažiukų beveik laukinių nuostabiai nuskurdusių šunų.

Šalia miesto dirbtiniu būdu laistomos didelės bananų plantacijos. Tame krašte giriamasi, kad jų bananai esą patys kvapningiausi pasaulyje. Gana keista, kad palyginti ant gana nedidelių medžių užauga tokia gausybė vaisių, kurie prisikabinę šakų pažastėse bręsta ištisomis kekėmis sveriančiomis 15—20 kilogramų.

Miesto statyba visai kitokia negu šiaurės ar vidurio Europoje. Beveik visi namai senobinio ispanų — portugalų namų tipo. Langai ne visi su stiklais. Dažniausia tik užverti ventiliuojamomis langinėmis. Taikomasi prie karščio. Krautuvės labai siauros ir gilios. Ta pati anga sienoje ir prekylangis ir durys. Prekybos laikui pasibaigus viskas vienu ypu uždaroma, o praeiviui lieka tvirtovės miesto įspūdis.

Šaligatviuose sėdi daugybės vyrų ir uoliai mosikuoja rankomis, atseit, šnekučiuojasi. Juo argumentai stipresni, juo rankų mosikavimo daugiau.

Retkarčiais gatvėje gali sutikti ir moterų puošniais ispanų galvos papuošalais, nuostabiomis šukomis ir dideliais beveik žeme besivelkančiais nuometais.

Miestelis gana švarus. Jame jaučiasi gana stipri organizuota tvarka. Kauniškiu mastu imant, tai tvarka tikrai būtų pavyzdinga, nes kas 30—50 žingsnių stovi pilvotas „faraonas" policininkas.

Mieste labiausiai krinta į akis nepaprasta daugybė asiliukų. Tokių puikių gražių mažiukų asiliukų, bet į

---

jūsų vieta yra pirmosiose mūsų fronto eilėse. Bailieji ir neryžtingieji yra artimi pavirsti dezertyrais ir išdavikais.

Dezertyras ir išdavikas bus kiekvienas, kuris teiks medžiaginę paramą, savo pastangas, savo gabumus, sava pagelbą, savo balsą partijoms ar valdžioms, kurios neigia Dievą, kurios teisės vietoje stato jėgą, laisvės vietoje grūmojimus ir terorą, kurios iš melo, nesantaikos, minių kiršinimo daro savo politikai ginklus, kurios paverčia negalima vidinę ir viršinę taiką.

Persikelkime mintimis į prieš tris šimtus metų laikus. 30 metų karo baisumų nuniokotai Europai 1648 m. atnešė galutinai taiką, atgijimo aušrą.

Palaiminimas ir tiems kurie nustojo laisvės dėl... savo praeities klaidų.

Todėl melskitės ir darbuokitės išprašyti iš Dievo, kad 1948 m. būtų žaizdotajai Europai, nesantaikos išskirtosioms tautoms atgijimo ir taikos metai ir kad, pašalinus tamsybių dvasią, pražūties angelą, virš pasaulio pakiltų teisingumo Saulė, mūsų Viešpats Jėzus Kristus, kuriam garbė dabar ir per amžius.

O dabar Dievo malonių ir pagelbos teikėjas, Mūsų apaštališkasis palaiminimas teeinie pas visus tiek šiojo Mūsų vyskupystės Miesto, tiek viso pasaulio Mūsų mylimuosius sūnus ir dukteris, bet ypač pas tuos, kurie labiausiai dejuoja po sunkiu vargų ir skausmų jungu: pas ligonius, beturčius, bedarbius be pastogės esančiuosius, šaltį ir alkį kenčiančiuosius, pas tuos, kurie ar dėl baisiojo karo, ar dėl žmonių neteisingumo, ar dėl savo praeities klaidų, ir kalčių nuostojo laisvės, šeimos, tėvynės ir šioje šventėje juo labiau jaučia nevilties ir rūpeščių slėgimą, pas saviesiems dar negrąžintuosius karo belaisvius, pas pabėgėlius, išsklaidytuosius, ypatingu būdu pas tuosius, ypač kunigus, kurie kenčia persekiojimus, yra kalėjimuose, ištrėmime, pas gąsdinamuosius kankinimais ir mirtimi, kadangi yra ištikimi Dievui, Kristui, Bažnyčiai ir savo pareigoms.

juos žiūrint daręsi graudu, kad jie asiliukai. Jų ūgis maždaug vidutinio veršiuko, o vežimas, kurį jis turi vilkti, bent 10 sykių didesnis už jį patį, sunkiai pakrautas, milžiniškais žmogaus ūgio didumo ratais. Tokiame vežime tik du ratu. Vežėjas, kaip taisyklė įtužęs tvoja tam vargšeliui šonus, o šis net uodegos nejudindamas, vos ausimis retkarčiais pakraipydamas, traukia lėtu žingsniu tą sunkenybę nei alpdamas nei dejuodamas. Jo tempas toks lėtas ir toks solidus, kad atrodo, kad jis tuo tyčiojasi iš išmintingo žmogaus.

Šitą miestą puošia senobinė katedra, kurios bažnytiniais turtais ne be reikalo kanariečiai didžiuojasi. Tarp retų auksinių daiktų ten matosi garsaus italų auksakalio Benito Cellini paveikslėlis-papuošalas, dabintas retais brangiais akmenis ir nuostabaus rankų darbo, tų rankų, kurios Benito Cellini išgarsino visame pasaulyje labiau negu jo romantiškosios istorijos... Prie katedros sutinku mūsų laivo keleivių grupę. Pažįstamoje kompanijoje patraukiame į vidų. Čia tuoj mus sulaiko rimtas zakristijonas pareikšdamas, kad damos turi būti bažnyčioje pridengtomis galvomis. Situacija vos nusisekė išgelbėti. Argentinietė užsirišo šalių nuo kaklo ant galvos, čilietė užsimovė savo vyro skrybelę, mažoji pupa argentinietė susimazgė tėvo nosinę, o blondinė šveicarė, rimta ir bent kiek pyktelėjusi buvo priversta savo puikią frizūrų paslėpti mano uniforminėje kepurėje. Vos nesuprunkščiau juoku, kai dirstelėjau į ja jūreivio kepurėje toje tamsokoje Kanarų katedroje. Bažnyčia labai graži. Jos viduje nuostabiausia, kad langiukai labai maži. Panašu, jog bažnyčia tyčiomis pastatyta mažais langiukais, kad šitame klimate ji visuomet tikinčiajam neštų malonų ir gaivinantį poilsį. Išmauname iš bažnyčios jau bent kiek skubėdami, nes laikas ribotas. Iš bokšto dar žvilgtelime į visu savo ilgiu išsitiesusį miestą, ir stebimės kaip vėjas su smėliu galėjo taip stipriai apgadinti tos katedros išorinius ornamentus.

Linksėdamas ir čiauškėdamas šoferis nuveža mus į kitą miesto pakraštį, kame stypso neišsakomų stilių puošnios turtuolių vilos, paskendusios nuostabiuose to krašto žolynuose. Čia pat, kalno šlaite išraustų urvų angose sėdi nuvargusios suplyšusiais rūbais moterys, o apie jas slampinėja išblėsusiais veidais vaikiūkščiai... Tai biednuomenės rajonas.

Uoste apie laivą turgus dar nepasibaigęs. Visokie vertelgos šaukia pavargusiomis gerklėmis ir vis siūlo savo niekam tikusias prekes.

5-tą valandą švilpia laivo sirena, ima dirbti visi motorai, vilkikai šonu prikibę stena, o mes pamažu iš uosto atsiduriame vėl Atlante.

Saulė leidžiasi greit ir labai skubėdama, gal bijo pamigti kitam rytui. Gyvenimas laive vėl sugrįžta į senas vėžes. Vėl marios ir dangus. Vėl motorų raminantis dūzgimas, kurių rimtį trikdo įsinervinęs jaunas švedukas, apsižiūrėjęs, jog Kanarų salų vertelgų buvęs skaudžiai apmautas.

Laivo baseine prasideda maudymasis. Šilta tikrai kaip reik. Lovoje miegoti sunku. Geriau kraustytis sofon, ten netaip karšta. Vakarais ir vandenyje ir lauke 29 laipsniai Celsijaus. Jautiesi kiek keistai. Vos prieš savaitę Goeteborge, išvažiuojant, veikė centrinis šildymas, o dabar kajutėse ir valgykloje visu smarkumu dirba ventiliatoriai. Damos demonstruoja maudymosi kostiumus, vyrai stypinėja plaukuotomis plikomis blauzdomis ir ginglinėja trumpose kelnėse lyg gandrus žaisdami. Visur jaučiasi, kad Pusiaujas artėja.

Prasideda naujas laukimas. Visi laukiame Pausiojo. Bus garsusis krikštas ir balius. Mažytis čilietis nusiverčia nuo laiptų. Prietykis sudrumsčia laukimo nuotaiką, bet viskas baigiasi laimingai, jam telkšo guzas kaktoje. Oras pats puikiausias. Atlantas vos talačkuoja, visai kaip kokia nors bala kur nors namie. Mažutės bangelės tingėdamos vejasi kita kitą. Iš bangų keterų dideliais būriais išlenda spiečiai skraidančių žuvų. Jos labai įdomios, baltai blizga saulės spinduliuose ir skrieja ištisas dešimtis metrų. Laivo šalimais šokinėja linksmi delfinai. Jie jau daug didesni už skraidančias žuvis. Retkarčiais užklysta niuri trikampė ryklio nugara. Tada staiga pranyksta delfinai, o foto mėgėjai tuoj skuba juos fotografuoti. Šituose šiltuose vandenyse jų gana gausu.

Pietų metu pravažiuojame mažutę St. Paul Rock salelę, kuri vos kelių dešimtinių dydžio ir joje joks žmogus negyvena, tačiau ten turi prieglobstį šimtų šimtai paukščių. Mūsų kapitonas šitą salą labai mėgsta. Jis braukia savo laivu visai pro pat jos šoną ir leidžia kaukti visas sirenas. Šitų nelemtų garsų išgąsdinti pakyla nuo salos pulkai paukščių ir ilgai klykdami ir ūbaudami skraido apie laivą.

Pasakojama, kad vienas šitos bendrovės kapitonas labai norėjęs šitą salą parodyti bendrovės savininkui atsitiktinai plaukusiam tuo laivu. Tam kapitonui šitos uolos rasti tuomet kaip tyčia nepavyko, bet sekančių Kalėdų Švenčių proga iš bendrovės savininko jis gavo dovanų puikų rytinį švarką, kurio nugaroje buvę parašyta — St. Pauls Rock.

Po piet prasideda krikštas. Visi pirmą kartą važiuojantieji per Pusiaują turi būti pakrikštyti Neptuno Krikštu. Iš kanapinės virvės pluoštų kombinuotine barzda ir peruku, karalienės ir pačių juokingiausių dvariškių lydimas pasirodo jo imperatoriškoji didybė pats Neptunas visame savo majestote. Jis aplanko kapitoną, palinki jam gero vėjo, nusileidžia laiptais žemyn iki žemutinio denio ir duoda ženklą savo gydytojui pradėti krikštą.

Gydytojas, laivo pirmojo karininko asmenyje, šaukia pagal sąrašą visus nekrikštytus ir krikština. To krikšto visa prasmė ta, kad pirma gerai išsuodinus paskui giliai panardinti baseine. Viskas vyksta klegesy ir bjauriai linksmoje nuotaikoje. Jei po tokio krikšto vienam kitam dingsta ūsai, nukerpama pernelyg susivėlusi frizūra, — dėl to pykti nevalia. O jei man po to krikšto teko atsakančiai maudytis visą valandą iki tos vadinamosios ceremonijos purvus nuploviau — rūstintis nebuvo ko. Nežinau kaip pats vienas būčiau į žmogišką pavidalą sugrįžęs, jei ne vyriausias laivo inžinierius, kuris padėjo man visokiais chemikalais nuimti į mano griešną kūną įsigėrusias mašninės alyvos dėmes. Gerai, kad viename maudymosi kostiume iš sofos buvau ištrauktas, kai po piet pokaičio buvau nuvirtęs.

Vakare visi laivo karininkai baltose uniformose, ponios kaip įmanydamos išsipuošusios, o vyrai ištroškę, nes gėrimai šį vakarą veltui. Kapitonas išdalina to baisaus krikšto pažymėjimus pridėdamas dar kiekvienam savo linkėjimus. Po to jis kelia taurę už laimingą kelionę, ir tuo prasideda iškilmingasis Pusiaujo balius. Valgome puikią vakarienę, girkšnojame, šokame visi kaip įmanydami. Paryčiu skirstomės gulti, o kapitonas susigavęs porą jaunesnių ponų laiko juos pririšęs savo nuostabiomis pasakomis apie tolimas keliones ir nematytus kraštus, apie karo pavojus ir vaiduoklinius laivus, kol patekėjusi saulė išvaiko juos nuo viškės ir nuo sodos.

Atrodo, kad persiritę Pusiaują imame plaukti dar greičiau. Neilgai trunka tos penkios dienos ir mes priartėjame prie Brazilijos.

NETURTAS

O. V. MILAŠIUS

„L'Amoureuse Initiation" pasak Edmond Jaloux iš Prancūzų Akademijos „yra vienas iš įžymiausių XX amžiaus pradžios kūrinių". Tačiau jis yra kietas ir sunkiai prieeinamas publikai. Kai jis buvo 1910 m. išleistas, jokioj spaudoj apie jį nebuvo nei viena eilute užsiminta. „L'Amoureuse Initiation" yra autobiografinis Milašiaus romanas. Jis vaizduoja pradžią tos dvasinės raidos, kuri savo galutinę išraišką randa jo dramoje „Miguel Manara". Nuo moters meilės jis čia randa kelią į didžiąją meilę, kuri yra Dievo meilė.

Mūsų spausdinama ištrauka kalba apie vargo, gailestingumo ir meilės santykius.

Aš nesu iš tų, kurie parduoda kvepiančius mylimosios aliejus, kad už juos gautus pinigus išdalytų kryžkelėje sėdintiems elgetoms. Aš nesu jausmo skaičiuotojas; meilės buhalteriją aš palieku Iskarijotams. Mano vargšų meilė nėra kaukė turtingųjų neapykantai paslėpti. Man nepatinka šio laiko gailestingieji; savo prigimtimi jie yra truputį tinginystės partizanai. Turtingojo kietumas dažnai yra persunktas ignorancijos ir tinginio; bet vargšo neapykanta visada yra klaidingo skaičiavimo padarinys. Vargšo širdis yra bloga. Vargšas yra pasaulio išminties išraiška: jis yra baisus, išdidus ir aklas. Jis nėra socialinio melo padarinys; jis yra didžiojo Melo, nepataisomos blogybės įsikūnijimas. Kai Tiesa pasirodys su akmeniu rankoje, kai monstro dantys bus išmusti, vargšas bus išgydytas, bet ne atkeršytas. Nes neturtas yra liga, žemės raupai, vėžys ėdąs mūsų širdį. Kad turtingasis iki ryto ištvirkauja šokių salėje, tai aš neisiu po stalu laižyti Lozoriaus žaizdų. Lozorius pats panaudos kardą ir bus rytojaus šeimininkas; jis taip pat turės ir savo prostitučių ir savo vargšų. Aš netikiu revoliucijomis, tais nevaisingais apreiškimo pranokėjais. Tiesos širdis nėra tas pat, kas mirganti kūrinijos širdis; meilė nėra nelaimingos moters išmalda. Tiesos širdis yra kaip skardžio akmuo, girtas švarumu, audringumu ir šviesa; Meilė yra baisusis naujosios Jeruzalės šeimininkas. Žmogus yra atėjęs, bet mažai kas yra atėję nuo Žmogaus. Žmogus tuoj grįš savo tikrojoje išvaizdoje, kuri yra naujosios Jeruzalės šeimininko išvaizda. Ir tas tęsis — tikėkite manim riteri, — daugiau negu vieną mūsų žemiškojo gyvenimo momentą.

Aš eidavau pas vargšus. Jie į mano nuoširdumą žiūrėdavo su nepasitikėjimu, jų paslaptį aš pažinau nenustebdamas. Kiek daug dalykų aš radau juose, kurie buvo ir pas mane! Perėjimas iš to pasaulio kur mąstoma ne tai, kas sakoma į pasaulį, kuriame negalima sakyti tai, kas mąstoma neturi kuo nustebinti. Aš sėsdavausi prie darbininko stalo, aš lenkdavausi prie mirštančiojo lovos, aš mesdavau duonos į baisią bado gerklę. O matant gėdingas padėkos ašaras mane sukrėsdavo nepasitenkinimas. Vieną dieną, labai senas ligonis karys puolė man į kojas, mane vadindamas savo gelbėtoju. Mano širdį pagavo pašėlęs maištingumas. „Už kardo! Už kardo! Iš makštų jį! Tu galėsi duoti išmaldą, kai tavo meilė mokės padauginti duoną. Šiandien reikia žudyti! Reikia žudyti!"

Nepaisant mano pastangų slėpti šiuos meilės įsiveržimus, Klara apie juos patyrė. Jos gyvuliškas juslinio vaiko gerumas tuojaus užsidegė šiuo vidutiniu idealu. Joje buvo berniuko bruožų, puikaus berniuko! Ji norėjo eiti su manim kartu mano kelionėse po palėpes; man kaštavo daug vargo, kol aš ją nuo to atkalbėjau. Meilės ir gailestingumo sužiedotuvės yra perdaug mūsų laikų dienai. Reikia daug saulės, reikia didžios pietų meilės, kad iš mažos ir karčios mūsų gailestingumo šaknelės pasidarytų dalykas pilnas žiedų, viliojančių bites. Artinasi Žmogus! Žmogus! Jis eina per jūrą, lydimas šventos vilkstinės įsimylėjusių kalnų. Yra gražu, galinga ir baisu; pirmasis Jeruzalės akmuo spindi jo rankoje; jis bučiuoja kruviną nugalėto ir mirštančio monstro snukį. Kiekvienas žmogaus kūnas žėri milžiniškai ir linksmu gailestingumu! Jis yra milžiniškas ir linksmas gailestingumas, nes jis atbėga prieš jėgą ir prieš grožį!

Trečiadienį, paskutinę liepos, popiečiu jau mes sutinkame linksmai klykaujančias Pietų Amerikos žuvėdras. Jaučiame, kad jau žemė nebetoli, o krūtinėje kaži kas nerimsta, kokia bus ta žemė.

Apie 4-tą valandą sutinkame degantį brazilų laivą. Jame buvo tuo metu daug keleivių, ir daug iš jų žuvo. Aplinkui apstojusi visa eskadra karo laivų gelbi nelaiminguosius. Tai baisi tragedija, net tikras aukų skaičius nenustatytas ar nuslėptas.

Vakare pramauname kelias mažas salas, pamatome tolimus kalnuotus krantus ir pamažu įslenkame į Rio de Janeiro uosto įlanką.

Nuostabus vaizdas. Didelėje įlankoje guli kalnų apsuptas milžiniškas miestas. Jis mums linksmai mirksi šimtais spalvotų žiburių, kurie dauginasi nuostabiu mirgėjimu įlankos vandeny. Vieno kalno viršūnėje didžiulė Kristaus statula, visa baltutė, prožektorių nušviesta laimina šitą miestą. Iš gatvių lygio dangun stiebiasi dangoraižiai. Iš laivo iki miesto dar 3 kilometrai. Mes atvažiavome tokiu laiku, jog muitinės ir policijos įstaigos tą dieną darbą jau pabaigusios. Nieko daugiau nelieka, kai tik nuleisti inkarus ir žiūrėti iš tolo į šitą miestą.

Keleiviai bent kiek nepatenkinti. Visi pasiilgę pastovaus pamato po kojomis, nors kelionė buvo tikrai laiminga.

Sekantis rytas, tai didžiulis darbymetis. Galybė komisijų ir kontrolių laive. Padedu kapitonui prie jo popierių. Gražu, kai jis tyliai švediškai keikiasi pykdamas ant tos daugybės komisijų. Jos mus prikėlė net 6 val. ryto. Ateina pirmieji laiškai. Prancūzė prikibus klausia, kodėl aš nesidžiaugiu. Negi aš jai pasakysiu, kad nevisi mano laiškai linksmi...

Po visų šitų komisijų pagaliau atsiduriame prie kranto.

Pirmasis lietuvis sutiktas Brazilijoje, tai stud. Vosylius, visai nesenai iš Švedijos nuvykęs pas savo dėdę. Jam apie mane pranešė jo draugai goeteburgiškiai. Susitikimas mielas ir smagus, bet apie tai kitu sykiu.

BENAMIO MALDA

V. JONIKAS

Tavim galiu tikėti, benamio broli Kristau,
Žmogaus sesers tyriausios nežemiškas sūnau!
Nes visą mano skausmą, kaip savąjį pažįsti —
Verkei tėvynės miesto pražūstančio, žinau.

Esi gailestingumas, todėl maldauti drįstu,
Jaučiu, kad mano raudą tava ausis girdės —
Padėk žaizdotai žemei kančios marias išbristi,
Leisk vėl jai prisiglausti prie dieviškos širdies.

Grąžinki vergui juoką, sustiprink viltį, Kristau,
Nes nevilties ir baimės perdaug tremties kely.
Neleisk jame paklysti, palūžti ir nuvysti
Tu, amžinos gyvybės galybė nedali!

JEIGU KRISTUS VĖL ATEITU...

Dr. V. J. BIELIAUSKAS

Vienas žymus mokslininkas nesenai savo straipsnyje įtikinėjo, jog dabar mes pergyvename nihilizmo amžių ir kad kiekvienas, be išimties, yra nihilizmo įtakoje. Gal būt, tik vienas kitas liekąs šitos pabaisos nepaveiktas, bet jo gyvenimas esąs kova su nihilistinėmis idėjomis ir tai labai įtempta kova. Besvarstant temą, jis priėjo prie klausimo, kas galėtų išgelbėti žmoniją nuo šitos „nieko tuštumos"? Gal būt, tikėjimas? Bet tikėjimas, ar jis taip pat nesušlubavo? Ar tikėjimas pilnai šiandien neatsveria tikėjimą žmogumi? Ir žmogus, ar jis pats nemėgina atsverti Dievo? Gal ir mėgina, bet „Übermensch'ų" laikai jau baigėsi, ir žmogus šiandien iš naujo ieško Dievo. Tik, kur jis turėtų apie jį, Tikrąją Tiesą, sužinoti, kada tiek daug konfesijų kartu tvirtina, jog kiekviena iš jų ir kaip tik ji, o ne kita kuri turi „raktus į dangų"? Nesugriaunamas ir tyras, be melo ir be apgaulės stovi Kristaus mokslas ir jis, tur būt, vienintėlis turėtų šansų atgaivinti žmogaus išblėsusį tikėjimą. Bet ir jis yra atstovaujamas ne vienos Bažnyčios, o kelių bažnyčių, arba juo remiasi susiskaldžiusi krikščionybė. Evangelija yra ta pati, bet dėl jos aiškinimų ir norėjimų ją „pertvarkyti", vietoj katalikybės atsirado krikščionybė — plačiai siekianti, bet vieneto nesudaranti. Pagaliau ir katalikybė daugeliu atvejų šiandieniniam žmogui yra nesuprantama, nes ji jam yra perduodama be vidinio įsitikinimo, be gyvumo. Dėl to, tikėjimo tiesos, perduodamos vos betikinčių arba faktinai visai netikinčių lūpų neveikia į žmogų. Kas patsai yra šaltas, negali šiltai veikti į aplinką. Ir taip ir katalikybė, nors ji skaičiais šiandien ir tvirta jaučiasi, bet savo esmėje ji yra ligonis, nes ir joje ima farsas užtušuoti tikrovę. Ir taip mes atsidūrėme prie klausimo, kuris kyla kiekvienam, perskaičiusiam Dostojevskio „Didįjį Inkvizitorių". Kažin, kaip būtų šiandien, jeigu šiandien Kristus naujai atėjęs į žemę vėl pradėtų skelbti savo mokslą? Kaip būtų? — —

Mintyse perbėga šių dienų vaizdai. Kai kurie kunigai laužo savo jaunystėje duotą priesaiką ir bizniais suterštomis rankomis dalija palaiminimą. Jie dėvi Bažnyčios rūbus, nepajudinamai skelbia ir laikosi kazuistinių principų, ir mano, kad tuo būdu įgyvendina Kristaus mokslą. Toliau skrieja mintys. Reikia atsakymo. Įvairios rūšys žmonių. Jie eina į bažnyčią kiekvieną sekmadienį, porą kartų į metus priima sakramentus. Padorūs žmonės bet... ar jie yra tikrieji krikščionys? Kaip tai menka ir tuščia būtų, jeigu toki „geri piliečiai" turėtų būti mūsų Bažnyčios šulai?! Bet tai kur kiti? Yra turtingų ir vargšų, ir einančių ir neinančių į Bažnyčią ir vis dėl to, bandymo valandai atėjus, jais nebūtų galima pasitikėti. Tai gal tavimi, tai gal savimi galiu pasitikėti? Tuščias dalykas čia remtis akla ambicija, nes ir jai trūksta pagrindo. Nei tu, nei aš negalime būti pavyzdžiais. Šiaudai mes esame, ir gana. Tiek kartų neišlaikę bandymų, arba tik dėl to likę nesutepti, kad progos nebuvo. Tuščias dalykas.

Bet atsakymo reikia: kaip būtų, jeigu Jėzus Kristus šiandien ateitų į mūsų tarpą, kaip būtų? Klausimas su pagrindu, nes juk mes krikščionys kiekvieną kartą turime būti pasiruošę Kristaus atėjimui, mes jo laukiame, su šv. Jonu Evang. mes kalbame „maranata" (Viešpatie, ateik)! Bet... ar mes kalbame tai, ar mes laukiame Jo, ar mes neužmiršome visai Jo atėjimą? Ar mes nesame paskendę kasdienos smulkmenose ir drebame, nežinodami dėl ko? Ar ne mes esame tie nihilistai, kurie garbina nežinomą nieką ir dreba prieš jį? Vieni iš daugelio, bet mes esame... Bet vis dar gal nevisi. Taip nesinori likti pesimistu, taip norisi viltis, tikėtis. — Tačiau atsakymo nėra. Ne. Taip! Jis jau yra neišvengiamas, aiškus, vienas ir tikras: Kristaus šiandien krikščionys nepažintų neišgirstų patys kaltų Jį vėl prie Kryžiaus. — Dostojevskis parašė pranašystę. Ne, jis tik tikrovę nupiešė. Ši tikrovė nesibaigia. Ji kartojosi ir tebesikartoja. Gal būt, dėl to ir Evangelija yra visuomet nauja, ir ji kalba kiekvienos epochos žmonėms lygiai taip, kaip ir savo atsiradimo pradžioje. Ir dabar Kristus kalba į minias ir į jų vadovus, kurie Jo nesupranta, kuriems taip pat tiktų fariziejų ir veidmainių epitetai. Tik su tuo skirtumu, kad Kristus dabar kalba į krikščionis ir į savo paties mokinius. Tiesa, Jis ir dabar turėtų ieškoti savo mokinių, bet jų ieškotų Jis tarp tų, kurie save vadina Jo mokiniais ir tokiais nėra.

Žmogui yra įprasta klysti. Taigi ir krikščionis ir katalikas gali klysti. Ir jis klysta. Bet šiandien jau laikas prisipažinti, kad daugelis mūsų klystame ir nematome. Daugelis net nenori matyti, kad jame nedega Kristaus mokslo žiburys. Ne vienas raminasi išpildydamas formalias krikščionio pareigas, ir nesirūpina pirmiau jų vidiniai pergyventi. Kristaus mokslas ir krikščionybė žmogaus gyvenimo nepalengvino, o jį apsunkino. Neklyskime, galvodami, jog įvairiais „apsidraudimais", kurių taip pilna kazuistinė moralė, mes ir savo gyvenimą apsidrausime ir jog tuo mes draugų laimėsime. Atsakomingumo niekas negail man nuimti. Kristus kreipiasi į kiekvieną asmenį, ir kiekvienas atskirai turi atsakyti į Jo kreipimąsi. Kiekvienas pats turi apsispręsti ir pats turi Kristaus mokslą įgyvendinti; niekas jo čia negali pavaduoti ir niekas už jį atsakyti. Kristaus mokslas gi reikalauja aukos, be kurios jo įgyvendinimas yra neįmanomas.

Į minią šiandien Kristus kreiptųsi, be abejo, taip, kaip Jis tai darė prieš du tūkstančius metų. Ir minia svyruotų ir Jo nesuprastų. Bet, be jos, Jis vėl surinktų mažą savo tikrųjų mokinių būrį ir veiktų į juos asmeniškai. Jis ir šiandien veikia į atskirus asmenis, į tuos, kurie girdi Jo balsą ir vykdo Jo žodžius. Jie yra tikrieji krikščionys, kurie turi pašaukimą išgelbėti šiandieninę krikščionybę nuo nihilizmo ir ją atgaivinti. Jų yra nedaug ir jų likimas yra pirmųjų amžių krikščionių likimas. Bet jais remiasi šiandien krikščioniškasis pasaulis. Nuo jų priklauso ir Kristaus Karalystės žemėje ateitis. Tai yra asmens, kurie Evangelijos žodį girdi ir jį stengiasi įgyvendinti, kurie jaučia savo menkumą, bet jie, girdėdami Kristaus balsą, nelieka jam kurti ir ne savimi, o Juo pasitiki. Kristaus šaukimą girdėti yra malonė, bet malonė suponuoja ir žmogaus pasiruošimą ją priimti. Gal būt, daugumas girdėtų šį šaukimą, jeigu jie neapkurtintų savo ausų ir nenukreiptų savo veido nuo šviesos. Kiekvienas krikščionis yra įpareigotas susimąstyti ir pagalvoti, kaip jis konkrečiai prisideda prie Evangelijos įgyvendinimo. Ir juo daugiau atskirų asmenų bus budrių Kristaus žodžiui, juo daugiau sąmoningai stengsis juos įgyvendinti, juo lengviau bus laimėti krikščionybei prieš nihilizmą. Krikščionybė šiandien pergyvena didelį persilaužimą ir kiekvienas, kuris tiki jos didele misija, turi savo visa egzistencija padėti jai šią misiją įgyvendinti. Ir čia visi yra vienodai atsakingi ir kunigai ir pasauliečiai, nes nuo jų priklauso. Nuo visų ir nuo kiekvieno atskiro asmens.

APŽVALGA

DEKANŲ SUVAŽIAVIMAS

Šių metų sausio mėn. 14—15 d., Kirchheim/Teck, Tautinio Delegato būstinėje įvyko visų trijų Vokietijos zonų dekanų suvažiavimas. Šio suvažiavimo tikslas buvo duoti tikslias pastoracinio darbo relacijas ir bendromis jėgomis aptarti ateities veikimo planus.

Nors konferencija buvo numatyta tik vienai dienai bet ji pasiekė ir antrosios dienos 16 val. Tiek daug ir tokių aktualių bei svarbių klausimų buvo paliesta ir išgvildenta!

Buvo labai ilgai kalbėtasi apie bendrosios pastoracijos reikalus, paskui pereita į disciplinarinius kunigų dalykus; toliau, labai plačiai paliesti jaunimo reikalai ir įvairių jaunimo organizacijų veikimas; ilgai apsistota prie spaudos dalykų, emigracijos klausimo ir pagaliau smarkiai pabrėžta ir išgvildenta Katalikiškoji akcija. Konferencijos gale nutarta pasiųsti sveikinimus: Šv. Tėvui, Arkiv. Muenich ir tremty esantiems lietuviams vyskupams.

Labai džiuginančių davinių buvo pranešta iš jaunimo gyvenimo. Ypač gimnazijų jaunimu reikia grožėtis. Juose yra gražios ir gyvos religinės dvasios ir gausi religinė praktika! Taip pat skautai ir ateitininkai entuziastiškai vykdo savo programas. Pvz., iš surinktų 820 bevardžių, mokiniams išdalintų ankietų, neatsirado nė vieno moksleivio bedievio, o kai kur ankietose paminėta net toki išsireiškimai: jei aš netikėčiau, kam aš ir gyvenčiau! Tik 5 ankietose pareikšta tikėjime abejojimų.

Iš kitų pastoracijos sričių ypač pasidžiaugta uoliu bažnyčios lankymu, pirmųjų penktadienių ir gyvojo rožinio praktika; pabrėžta žymi misijų ir rekolekcijų įtaka.

Iš ydų pastebėtas didelis kortavimas, ne tik didelių, bet net ir vaikų tarpe. Susimetėlių skeičius bendrai sumažėjęs. Girtavimas irgi kiek sumažėjęs, bet daugiau dėl ekonominių sunkumų.

Nutarta visur organizuoti Maldos ir Vyrų Apaštalavimą, Katalikų Akciją ir plėsti karitatyvinį veikimą.

Pasirįžta suorganizuoti katalikiškos spaudos platintojus, nes, ačiū Dievui, religinė spauda paskutiniais laikais labai gražiai išsivystė. Nutarta suaugusiems išleisti vieną bendrą maldaknygę. J. B.

W.SHAKESPEARE IR JO RAŠTUOSE SLYPĮS KATALIKIŠKUMAS

William Shakespeare (1564 — 1616) iš gimtųjų namų, iš motinos gyveno katalikiškais atsiminimais. Žinoma yra kad rašytojui gyvenant, jo keturi giminaičiai buvo nubausti mirties bausme dėl to, kad jie buvo išlikę ištikimi senajai Anglijos katalikų religijai.

Shakespeare laikais Anglijoj triumfavo protestantizmas. Rašytojo laikais buvo nužudyta katalikė karalienė Marija Stuart (1587), buvo nugalėta Ispanijos „Nenugalimoji Armada" (1588).

Dėl paties Shakespearo religinio nusistatymo yra daug paslaptingumo ir prieštaravimų. Vieni jį laiko humanistu, kiti modernistu ar reformatu. Rodos, religijos klausimuose, Shakespearui turėjo įtakos skeptikas Montainge, panteistas Giordano Bruno ir Machiavelli. Taigi, rašytojas kai jis rašė savo 36 dramas gyveno religinės krizės laikais. Jo raštuose randama kalviniškų posakių, taigi pesimizmo. Atrodo, vienu kartu jis kalba apie Dievo Apveizdą ir ją pripažįsta, kitu kartu jis laikosi kalviniškojo fatalizmo, predestinacijos. Pavyzdžiui, dramoje „King Lear" autorius piešia, kaip veikėjas Gloster šaukia: „Dievas su pasitenkinimu užmušinėja (žmones), kaip supykęs vaikas muses", bet kitose veikalo vietose parodo, kad jis tiki išganymu, tiki Dievo malonės pagalba, kuri ateina nusižeminusiam geros valios žmogui, kalba apie Dievybę („Romeo and Juliet"), kuri „formuoja musų ateitį".

Autorius kalvinistiškai galvoja ir įdeda kai kuriuos posakius Hamletui, Kent ir Gloncester („King Lear"), Klaudijui („Measure for Measure"). Iš šių vietų matosi, kad pagal autorių, atsakingi žmonės, veikėjai yra akl[illegible] ir kvailo likimo automatai.

Bet ir vėl, kituose savo veikaluose aiškiai matoma autoriaus paslaptingoji nors melancholiška senoji krikščionybė. Ši instruktyviai stengiasi atsikirsti kalvinistiškam galvojimui. Labai kilnus ir gražus katalikiškas optimizmas pareiškiamas veikale „Twelfth Night" („Dvyliktoji Naktis"), kur veikėjai Olivia kalbasi su Buffone. Taipgi daug katalikiškų posakių (priešingų kalvinizmui) randama šiuose autoriaus veikaluose: „Comedy of Errors" („Klaidos komedija") ir „Loves Lost" („Pražuvusios meilės vargai"). Paskutiniajam veikale autorius, ragina prie gražių darbų, nesitenkinimo vienu tikėjimu, aukštinamas asketinis gyvenimas. „Macbeth'e" giria Malco motiną, kuri buvo „pasauliui mirusi".

Teisingai yra pasakęs Carbyle, kad Anglijoje su Shakespeare aukštai iškilęs XVI šimt. yra kaip dovana, kurią jai dovanojo viduramžių katalikybė. (Iš L'Osservatore Romano)

KRYŽIUS BRAZILIJOS SENATO SALĖJE

Iš Brazilijos sostinės Rio de Janeiro pranešama. Brazilijos jaunų katalikių moterų sąjunga (prie kurios priklauso ir prezidento duktė) Brazilijos senatui dovanojo bronzinį kryžių, išpuoštą brangiais akmenimis.

Brazilijos senatas ta proga susirinko iškilmingam posėdžiui, kuriame dalyvavo visų partijų atstovai (išskyrus komunistus), beveik visi Brazilijos ministeriai.

Rio de Janeiro ark. kardinolas pašventino kryžių; kryžius buvo iškeltas garbingoj senato posėdžių salės vietoje.

Senato vice-prezidentas Mello Viane ir senatorius A. Ramos ta proga pasakė kalbas dėkodami Brazilijos jaunų mergaičių katalikių sąjungai už simbolišką dovaną.

KATALIKŲ VEIKIMAS PIETŲ AFRIKOS UNIJOJE

Tėvas Andre Seumois žurnale „Lumen Vitae" (Gyvenimo šviesa) plačiai rašo apie didelės organizacijos „Catholic African Union" istoriją ir nušviečia kokį didelį darbą atlieka ši organizacija.

Europiečiai, anglosaksai ir olandai, yra kolonizavę Pietų Afriką. Vietinių gyventojų, juodukų, kurių čia yra labai daug, socialinė padėtis yra labai bloga. Baltosios rasės žmonės, nors neskaitlingi, bet galingi, daro daug neteisybių vietiniams gyventojams. Suprantama, kad komunizmas šitokią Afrikos gyventojų socialinę padėtį pastebėjęs, pradėjo aktyviau veikti. Atsirado vietos gyventojų, kurie patikėję komunizmo skelbėjams reiškia simpatijų komunizmui. Katalikų misijonieriai, kaip Marijos oblatai ir kiti stengesi nesusipratimus tarp vietos gyventojų ir baltųjų švelninti. 1927 metais jie įsisteigė Afrikos Katalikų Uniją (C.A.U.). Šios unijos tikslas yra: 1. Katalikybės rėmimas, 2. rūpinimasis vietos gyventojų dvasiniais socialiniais, intelektualiniais, politini-

ais ir sveikatos reikalais, 3. baltųjų ir vietos gyventojų nesusipratimų išaiškinimas ir jų pašalinimas. Į šios organizacijos susirinkimus ir suvažiavimus yra kviečiami ir įtakingi asmens nekatalikai. Ši organizacija dažnai kreipiasi į vietos vyriausybę, kad vietos gyventojų ir kolonizatorių reikalai būtų teisingai išsprendžiami. Tokiu būdu Afrikos Kat. Unija ne tik remia misijas, bet kartu daug dirba, kad socialinis teisingumas Afrikoj būtų įgyvendintas.

MIŠIŲ TAURĖS PABĖGĖLIAMS KUNIGAMS

Šveicarijos katalikai kunigai yra padarę rinkliavą, norėdami įtaisyti pabėgėliams kunigams, esantiems Vokietijoje mišių taures. Rinkliava yra pasisekusi labai gerai ir organizatoriai turi vilties pagaminti apie 500 taurių. Šventasis Tėvas sužinojęs apie šį sumanymą nudžiugo ir savo ruožtu pradėjo akciją-vadinamą „dviračių akcija", kurios uždavinys bus įtaisyti susisiekimo priemones tiems kunigams, kurie dirba diasporoje.

KARDINOLAS ‚HARUN-al-RASCHID'

Taip Budapešto miesto gyventojai vadina savo kardinolą Mindszenty, nes jis kaip paprastas kunigas maišosi tikinčiųjų tarpe, pats pasilikdamas nepažįstamu. Jaunų ir senų jis teiraujasi apie jų vargus, rūpesčius ir trūkumus, o jie ant rytojaus susilaukia netikėtos paramos. Tačiau kardinolo ištekliai yra riboti, o skaičius norinčiųjų valgyti prie Katalikų Akcijos biuro kasdien vis didėja ir didėja.

„PUIKI SANTVARKA"

Kanterbury katedros dekanas dr. Johnson prieš keletą mėnesių grįžęs iš savo kelionės po rytų Europą, pareiškė, kad yra labai svarbu, jog Didžiosios Britanijos ir JAV žmonės pažintų tikrą tiesą apie „nuostabią naują pasaulio santvarką". Šia proga jisai užsistojo komunizmą, norėdamas pasklidusias klaidingas pažiūras išsklaidyti, kurios gręsia pakenkti geriems santykiams, kurie yra tarp anglikonų bažnyčios ir bažnyčių, esančių kitose valstybėse. Kanterbury arkivyskupas dr. Fischer pareiškė, kad jis su šia veikla nieko bendro neturi. Dr. Johnson'o prorusiška veikla yra jo privatus reikalas.

NAUJA TEOLOGINIŲ STUDIJŲ TVARKA AUSTRIJOJE

Kardinolas Iniceris patvirtino naują teologinių studijų statutą, kurį paruošė universitetų dekanai. Šiame statute yra atsižvelgiama į pačias naujausias Pijaus XII enciklikas. Lygšiolinė studijų tvarka rėmėsi Pranciškaus Juozapo 1858 m. išleistais nuostatais.

MAŽA KROSNIS

Paskutiniame rusų-ortodoksų vyskupų susirinkime Šiaurės Amerikoje jaunas Brooklyno vyskupas Jonas pareiškė: Patriarchas Aleksiejus Rusijoje daro tą, ką jis daro. Ten yra lengva tikėjimą skelbti, tačiau jam yra pasisekę atidaryti keletą bažnyčių ir vienuolynų, o karas išmokė Sovietų valdžią, kad žmonės nelabai noriai miršta už Karolį Marksą. Žmonės žino labai gerai, kad kunigai negali viską garsiai bažnyčioje sakyti, o tačiau jie lanko tą bažnyčią. Bažnyčia šiandien Rusijoje yra maža krosnis, prie kurios rusai gali susišildyti savo širdį šioje žiaurioje materializmo žiemoje.

ARKIVYSKUPAS FUTBOLO AIKŠTĖJE

Futbolo rungtynėse tarp Budapešto MTK prieš Slavia — Prag, įvykusiose Pragoje žiūrovų tarpe buvo Pragos arkivyskupas Juozas Beran. Jis buvo lydimas švietimo ministerio, kuris yra katalikas. Publika jį pažino ir jam sukėlė ovacijas. Tai yra pirmas atsitikimas, kad Pragos arkivyskupas dalyvavo futbolo rungtynėse.

JAPONŲ IMPERATORIUS PAS KATALIKŲ VIENUOLES

Akitoje, šiaurės Japonijoje yra vienuolynas Švč. Širdies gailestingųjų seserų. Kongregaciją įsteigė 1920 m. motina Teresė, vokietė, turinti Japonijos pilietybę. Kongregacija turėjo pasisekimą. Motina Teresė yra vienintėlė svetimtautė tarp Akitos seserų. Japonijos ciesorienė laiko ją savo asmenine bičiule. Seserų koplyčioje yra Amžinoji Adoracija. Neseniai lankėsi tenai pats ciesorius Hirochito. Buvo galima matyti, kad seserų japonų kalba gražiai pagiedota „Malda už Mikado" valdovui padarė didelio įspūdžio. Dar neseniai jis pats buvo dievas, į kurį buvo meldžiamasi.

GANDI APIE KRIKŠČIONYBĘ

Amerikiečių savaitraštis „The Christian Century" pranša, kad M. Gandi paklaustas apie užsieniečių misijonierių likimą Indijoje pareiškė, kad jiems nebus įsakyta kraštą palikti ir krikščionims bus leista užimti vadovaujančias vietas viešajame gyvenime. Į klausimą ar bus leidžiama nekrikščionims pereiti į krikščionybę jis atsakė, kad šiuo reikalu reikės laikytis įstatymų, kuriuos išleis kongresas. Tačiau jis pridūrė, kad Kristus į pasaulį atėjo mokyti taikos ir meilės, tačiau jo šalininkai lyg šiol platino tik tiraniją ir skurdą.

— Romoje via Apia prie šv. Kalisto katakombų pradėta statyti naujas modernus statinys, kuris bus piligrimų-keleivių namai. Namai turės patalpas priimti ir kardinolams bei kitiems Bažnyčios dignitoriams. Pastatas bus aprūpintas didelėmis salėmis susitikimams bei susirinkimams.

— Šv. Šeimos šventės proga „Osservatore Romano" rašo, kad dabar valdantis popiežius yra ypatingai susirūpinęs šeimos klausimais. Tai įrodo jo enciklikos ir daugybė jo prakalbų, pasakytų priimant jaunavedžius. Šios kalbos dabar yra išleidžiamos ir sudaro net 5 tomus. Su dideliu pasirįžimu popiežius stoja kovon prieš pavojus, gręsiančius šeimai, apie kuriuos jis kiekvieną kartą kalba, pas jį atėjusiems naujų šeimų kūrėjams.

— Žiniomis iš Anglijos katalikų padėtis Karaliaučiuje, kuris dabar yra vadinamas Kaliningradu, darosi vis labiau ir labiau nepakenčiama. Pamaldos gali būti laikomos tik slaptose koplyčiose ir kitose slaptose vietose. Kunigai gauna mažesnį maisto davinį ir, norėdami jį papildyti, turi eiti dirbti padieniais darbininkais.

— Kalėdų proga žydai ir arabai Palestinoje buvo padarę paliaubas, kad savo karais nekliudytų maldininkams vykti Kalėdų proga į Betlejų. Tačiau šįmet tik 15.000 maldininkų atvyko į Betlejų, kai kitais metais būdavo jų 50.000. Nepaisant paliaubų Kūčių vakarą įvyko kovų. Britų šarvuočiai turėjo lydėti keleivius pakelyje į Betlejų.

Naujasis Gyvenimas

Religinės kultūros laikraštis. Ketvirtieji metai Nr. 3 (36) 1948 m. vasario 1 d. The New Life Lithunian magazin of religious cultur. Autorized by Headquarters European Command AG 383.7 GEC-AGO Editor Rev. V. Bagdanavičius. Leidžia L. Kat. Kunigų Sąjunga. Adresas: München 27, Lamontstr. 21; Spargirokonto Nr. 1180 Städt. Sparkasse München. — Kaina 1,50 RM. — Printed by Haas & Cie. Augsburg